

8. januar 1808

Kgl. Befaling,

at da den af K. Christian V. under 9 Mart, 1683 forordnede Lovgivning for Armeen, under Navn af Artikels-Brev og Krigsrets-Instruction, saavelsom den af K. Frederik IV under 19 Jun. 1703 udgivne Forklaring over bemeldte Krigsrets-Instruction, ere affattede i det tydske Sprog, uden at nogen af Kongen autoriseret dansk Oversættelse deraf haves, og da det er Kongens Villie, at Udarbeidelsen af andre, med Tidens Aand mere overeensstemmende Krigsartikler skal beroe, indtil den nye almindelige criminelle Lovgivning kan udkomme, paa det at Grundsætningerne i begge kan blive de samme, saa er det fundet fornødent, at lade de hidtil udkomne forskjellige Udgaver paa Dansk af ovenmeldte Artikels-Brev og Krigsrets-Instruction, med dens Forklaring paa nyt giennemgaae, og, efterat en forbedret Oversættelse er bleven Kongen forelagt, har Han befalet, at samme ved Trykken skal bekendtgjøres.

Dette paa Dansk oversatte Krigs-Artikels-Brev, med tilhørende Krigsrets-Instruction og dens Forklaring, tillægges derfor herved Lovs Kraft, og skal Krigsretterne ved de Kgl. Armeer derefter dømme; saa skal og alle og enhver ved Landmilitair-Etaten staaende Officerer, Soldater og øvrige Betiente, fra den høieste til den ringeste, sig derefter rette og forholde; dog saaledes, at alle Landmilitair-Etaten vedkommende Frr., Rescripter og andre Befalinger, som dels allerede ere udkomne, sildigere end Publicationen af Christian V Artikels-Brev og Krigsrets-Instruction, dels herefter maatte udkomme, fremdeles skal forblive i Kraft *).

Gen. og Commiss. Coll. p. 5.

*) *Endeel Anordninger, som forandre eller nøiere bestemme Krigs-Art., Krigs-Rets-Instructionen og dens Forklaring, ere anførte ved Udtoget af disse Lovgivninger i I Deel Pag. 254 -318 og II Deel pag. 75 - 80.*

9. marts 1683

Krigs-Artikels-Brev.

1. Cap.) Om Gudstienesten.

1)

Da Krigens Lykke og Velsignelse kommer alene fra Gud og af ham maae udbedes, saa skal det være enhver af Kongens Krigsmænds første Pligt, af ganske Hierte at paakalde Gud, at frygte og ære hans Almagt, samt, tilligemed et christeligt Levnet og en christelig Vandel, at beflitte sig paa Tapperhed og alle andre Dyder.

2)

Derfor maae og ingen, som befatter sig med noget Slags Trolddomskonster, eiheller Tatere, taales blandt Kongens Krigsfolk, men skal efter Omstændighederne straffes med Døden, Kagstrygning eller Forviisning.

3)

Hvo, som ideligen sværger og bander, laster Guds Navn, eller offentligen i Tale eller Gjerning bespotter Guds hellige Ord, hvad enten det skeer i Drukkenskab eller i ædrue Tilstand, skal, naar han derom med 2de lovfaste Vidner overbevises, efter Sagens Beskaffenhed straffes paa Kroppen eller Livet.

4)

Alt Krigsfolket skal flittigen bivaane Gudstienesten saaledes, som den af Kongen ved Armeen eller Garnisonen er anordnet. I modsat Fald skal den Skyldige 1ste Gang af Præsten Paamindes, og 2den Gang, naar det er tilkjendegivet Capitainen eller Obersten (hvilket Præsten, hvor ingen anden klager, selv skal gjøre), straffes: en Gemeen med Halsjernet, en Underofficeer med at miste en halv Maanedes, og en Overofficeer to Maaneders Gage.

5)

Paa det Krigsfolket og Garnisonerne stedse kan blive forsynede med velskikkede og duelige Præster, maae ingen uden foregaaende lovbefalet Examen til nogen Kirketieneste og noget Prædike-Embede ordineres, eiheller af Obersten, men af Kongen alene, ved Regimenterne forordnes og beskikkes.

Enhver Feldtpræst skal føre et christeligt Levnet; i Prædiken lære Guds Ord reent efter den hellige Skrift og den uforandrede augsborgske Confession, saa og til Opbyggelse med Skiønsomhed forhandle de deri og ellers omtvistede Troens Artikler; ligeledes flittigen formane Officererne og de Gemene til Ordets Hørelse og til de hellige Sacramenters Brug; alt under Straf efter Feldt-Consistorii Tilforordnedes Kiendelse.

6)

Præsten maae under Embeds Fortabelse ikke ægtevie nogen Soldat, med mindre at Soldaten dertil har sin Compagniechefs skriftlige Tilladelse, og at Brudefolkene have lovgyldigt Beviis for, at de ere ledige Personer; samt: at Forældrene, eller Formynderne, hvis disse ere saa nær, at deres Samtykke kan indhentes, med Ægteskabet ere tilfredse.

7)

Ingen Marketenter eller nogen, som anskaffer Levnetsmidler, tillades før eller under Prædiken, Bedetimen eller anden offentlig Gudstieneste, at udtappe Drikkevarer eller at købe og sælge andre Ting, med mindre det er til en Sygs Nødtørft.

Hvo herimod handler skal straffes med Varernes Fortabelse og Halsjernet.

8)

Alt Slags Beværtning og Drikkelaug under Gudstienesten, eller om Søndagene og paa andre hellige Dage, skal, saavel i Feldten som i Garnisonerne, være afskaffet, paa det at ikke Fienden derved skal gives Anledning til noget Anslag; handler en Officeer herimod, skal han afkortes en halv Maanedes Tractement, men er det en Gemeen, skal han straffes nogle Timer med Pælen eller Træhesten.

2. Cap.) Om Befaling og Lydighed.

9)

Paa det enhver kan vide, hvorledes han skal befale, adlyde samt holde andre til Lydighed, og saaledes være vel kyndig i Krigslovene, hvorefter Officererne og Soldaterne nærmest have sig at rette, saa skal først og fornemmelig samtlige høje og andre Officerer, uden Undtagelse, ligeledes Ryttere og Fodfolk, og i Almindelighed alle Krigsbetiente, efter deres til Kongen og Hans Arve-Successorer aflagte Eed og Forpligtelser, være Ham, som deres Enevolds Arve-Konge, ypperste Hoved og Krigs-Herre, troe, hulde og lydige, efter skyldigst Pligt, respectere og ære Ham stedse, og fremme alt hvad til Hans og Armeens Opkomst og Velfærd tienligt er, ligesom de og skal hjælpe til i Tide at afvende og forekomme al Vanheld og Fare, og dersom de sligt skulde mærke at være forhaande, det aldeles ikke taale, men i samme Øieblik paa behørigt Sted aabenbare og kundgjøre, under Straf paa Kroppen eller Livet.

10)

Næst Kongen skal alle Officerer og Soldater gaae Feldtmarskallen, eller den af Kongen beskikkede Kommandeur over Armeen, som den, der forestiller Kongens Person, naar Han ikke er tilstede, saa og de paa ham følgende Generaler, Krigsraader, Commissarier, og andre til General-Staben henhørende Betiente, med den enhver skyldige Ærbødighed tilhaande, og altid villigen efterleve og adlyde hvad disse, saalænge de ere i Kongens Tieneste, af nogen paa

Hans Vegne begiære; hvo, som handler herimod eller forgriber sig imod dem ved ærerørig Tale, Haand eller Værges Blottelse, skal straffes paa Livet.

11)

Iligemaade skal alle Officerer og Soldater ved Regimenterne og Compagnierne vise deres Oberst, Oberstlieutenant, Major, Ritmester, Capitain, og andre Befalingsmænd, i Almindelighed den Lavere mod den Høiere, efter Krigs-Ordningen, og saaledes som Chargerne følge paa hinanden, i Kongens Tieneste, men især i Commando-Sager, Ære og Lydighed, under haard Straf paa Kroppen, eller efter Sagens Befindende paa Livet.

12)

Naar en Capitain med en anden Capitains subalterne Officerer og undergivne Soldater vorder udcommanderet, og han befaler dem at gjøre hvad Nødvendighed udkræver, og Krigsfolkets Skyldighed er, saa skal han heri adlydes, ligesaa fuldt, som om deres egen Capitain havde befalet det.

13)

Desforuden skal enhver Rytter eller Soldat bevise Kongens andre Officerer, endskiønt disse ikke ellers over ham have at befale, tilbørlig Ære, og særdeles i hans egen Officeers Fraværelse være dem lydige i alt hvad der angaaer Kgl. Tieneste.

14)

Alle og enhver, som henhøre til Kongens Krigsmagt, skal (uden Hensyn til, af hvad Religion eller Nation de maatte være) elske hverandre christeligen og ingen bevise den anden enten med Ord eller Gierning nogen Spot; saa og i alle Krigs-Tilfælde trolig staae hinanden bi, som det retskafne ærlige Kammerader vel egner og anstaaer; hvo derimod handler, skal straffes paa Kroppen eller Livet.

15)

Befaler nogen Officeer sine subalterne Officerer eller underhavende Gemene noget, som ikke vedkommer Rangens Tieneste, eller i egne Anliggender behandler dem ubilligen med Ord eller Gierninger, eller slaaer dem, da skal Regimentets Oberst eller Chef, eller, om han selv sligt havde begaaet, da Generalen, efter indkommen Klage, strax lade saadanne Sager undersøge, over den Skyldige holde Krigs-Ret, og ham efter Sagens Beskaffenhed vedbørligen afstraffe, og paa ingen Maade hermed see igiennem Fingre, eftersom det er billigt, at de, som ved Disciplin og Krigsret forbindes, ogsaa ved samme Ret beskiermes.

16)

Ligeledes, naar Salvegarder, Passer, Convoy eller anden Sikkerhed meddeles af Kongen, af Feldtmarskallen, eller andre Generals-Personer, hvem Kongen dertil har givet Magt og Myndighed, da skal disse af alle Kgl. Officerer og Soldater holdes i vedbørlig Agt, og ei derimod øves nogen Fiendtlighed eller Vold, med Plyndren, Røven eller paa hvad Art og Maade ellers ske kan, under Straf paa Kroppen eller Livet.

3. Cap.) Om Krigsfolkets Pligt og Arbeide.

17)

Ingen maae vægre sig ved at forrette, hvad ham til Kongens Gavn befales, enten med at arbeide, nedrive eller opbygge, i Leiren, i Skandser og Fæstninger, eller ogsaa ved at slæbe og løfte til Artilleriets Fortbringelse paa Marschen, naar Heste mangle, eller paa hvilken anden Maade end maatte være; hvo, som modvilligen og uden beviislig Legems Svaghed unddrager sig derfra, eller vægre sig derfor, skal straffes paa Kroppen, men den, der opsætter sig mod Officeren, som dertil giver Befaling, paa Livet.

18)

Officererne skal alvorligen fremme Vold- og Fæstnings-Arbeidet, eller hvad andet Arbeide i Leiren eller Garnisonen maatte behøves, og flittigen holde Soldaterne dertil, paa det at ingen Hindring og Ophold skal foraarsages; ifald derimod ved deres Efterladenhed anlediges Skade, skal de for Krigs-Retten tiltales, og efter Befindende med den fortiente Straf uopholdeligen ansees.

19)

Enhver skal, efter sin Eed, uden nogen Indvending, vise sig villig, ved Dag og Nat, til Lands og Vands, i halve og hele Faner, eller Roder, til og fra Fienden, i Besætninger og i Marken, i Tog, Skærmydsler, Feldtslag, Storm, Beleiringer. Vagt, Arbeide, og alt andet, hvad til Krigs-Nødtørft og til Kongens Tieneste udkræves, og deri ingen Fare eller Møie skye, saalænge Gud skienker Liv og Kræfter.

20)

Det skal være Officererne, under Charges Forbrydelse, aldeles forbudet, til deres private Nytte og egen Tieneste, at anmode Soldaterne om noget svært Arbeide, eller dem det at paalægge.

4. Cap.) Om Misgierninger og nogle andre Mishandlinger. 2

21)

Forgribelse imod Kongens Majestæt, forsætligt Manddrab, Mord, unaturlig Omgængelse, Blodskam, Voldtægt, dobbelt Ægteskab, dersom samme paa en bedragersk Maade med Vidende og Villie fuldbyrdes, dobbelt Ægteskabs-Brud, Voldførsel, Menneske-Ran, Mordbrand, Stratenrøverie, Stiemands-Værk, Kirke-Røverie, Falsk (dog efter Sagens Omstændigheder og med Hensyn til, hvor ofte, ondskabsfuld og skadelig Falsk er begaaet) og andre slige udædiske Handlinger og aabenbare Misgierninger skal, enhver efter sin Art og Størrelse, ifølge Lovene med haard Dødsstraf ansees.

22)

Men skulde et Manddrab skee uden Forsæt, enten af grov Uforsigtighed eller af Vaade, eller strax og paa staaende Fod formedelst aftvungen Nødværge (naar

den, som overfalder, ikke uden hans Legems, Livs og gode Navns Fare og Forkrænkelser kan undvige) eller formedelst andre Omstændigheder, saa skal de til en saadan Sags Afgjørelse forsamlende Krigsdommere kiende deri efter Guds og Kongens Love, og efter Sagens Beskaffenhed enten frifinde Gierningsmanden, eller fælde ham til vedbørlig Afstraffelse.

23)

Hvo, som lader sig kiøbe, eller i andre Maader bestikke og antage, til at dræbe noget Menneske, han skal, ligesaavelsom den, der har formaaet eller kiøbt ham til saadan Misgierning, omendskiøndt han ei fuldførte sit onde Forsæt, henrettes med Sværd; men naar Gierningen fuldbyrdes, skal hans Krop, andre ligesindede Misgierningsmand til Exempel og Afskye, partens i fire Dele.

24)

Hvo, som hugger eller stikker efter nogen med en Kniv, som et lumskt og mordisk Gevær, ham skal Kniven slaes igiennem Haanden, og rives ud imellem Fingrene; men hvo, som skader nogen dermed, skal have sit Liv forbrudt.

25)

I Almindelighed forbydes hermed strængeligen alt Tyverie, saavel i Feldten, som i Garnisonerne.

Ringe Tyverier skal, efter Forseelsens Beskaffenhed og Omstændigheder, naar det stiaalne Gods igjen er bragt tilstede, ansees, efter Krigs-Rettens Befindende og Kiendelse, med haardt Fængsel, Spidsrod, eller anden vilkaarlig Straf; men dersom Tyveriet er skeet ved Indbrud, eller Indstigen, og det med væbnet Haand og paa de Steder, hvor man ellers ikke stiger ind, eller naar Tyven befindes 3die Gang at have stjaalet, og Kosterne ere af nogen Værd, skal saadanne Tyverier straffes med Galgen.

I lige Straf forfalde ei alene Tyvens Medhielpere, som have været med i Haandgierningen og nydt noget af det stiaalne Gods, men ogsaa de, som kiøbe Tyve-Koster eller hæle Tyveriet, og det ikke vedbørligen aabenbare.

26)

Saavel Officererne, som Soldaterne, skal aldeles afholde sig fra alle ærerørige Skiildsord, Spotten og Skienden, og ingen, enten han er Soldat eller ei, i nogen Maade dermed fornærme; men skulde nogen desformedelst blive foraarsaget for Retten at klage, skal saadan gienstridig Skiende-Greit og Injuriant være Pligtig, naar Krigsretten befinder den Fornærmede uskyldig, at gienkalde sine Ord, og at gjøre ham christelig Afbigt, eller straffes med Fængsel, ja endog med Bortjagelse fra Regimentet.

27)

Ingen maae, saalænge han staaer i Krigstienesten, ved Gierning eller Ord oprippe noget gammelt Fiendskab eller Trætte, eiheller øve nogen Hævn, men han skal andrage Sagen saaledes, at han enten lader den forlige ved

Feldtmarskallen, eller ved de under denne værende Befalingsmænd, eller betiener sig af ordentlig Rettergang.

28)

Hvo, som blotter sit Væрге ikke til sin Nødvæрге og til sit Forsvar, men til at fornærme, eller drager sin Kaarde imod nogen anden, som ei staaer under hans Commando, eller naar han ifølge Krigsartiklerne ei dertil er berettiget, han skal, uanseet han ingen Skade gjør, belægges med haard Straf paa Kroppen.

29)

Hvo, som giver nogen værbar Mand en Munddask, skal i den Officeers (under hvilken den Fornærmede staaer) eller og i Corporalskabets eller i det hele Kompagnies Nærværelse, eftersom faa eller mange vare tilstede, da han gav den, udholde og igien annamme slig Munddask af den Forurettede; og venter Kongen, at de, som dagligen omgaaes med Gevær, vogte og skamme sig for at begaae slige pøbelagtige Handlinger.

30)

Hvo, som med Kasten, Slag eller Prygl voldeligen overfalder og beskiemmer nogen, være sig: Soldat, Borger eller Bonde, disses Hustrue, Børn og Tyende, Paa hvad Maade det og skee kunde, i Feldten, Garnisonen eller paa deres egne Værelser, skal ansees med Straf paa Kroppen eller Livet.

31)

Med samme Straf skal den ansees, som kjøber, overtaler, og giver Anledning, eller forleder nogen, til at iværksætte saadan Forbrydelse.

32)

Naar nogle uformodentligen komme i Strid med hinanden, skal de Tilstedeværende ei tage Partie, men troeligen stifte Forliig, hvorefter de forenede Parter ere skyldige at holde sligt Forliig ubrødeligen, saalænge de forblive i Krigstienesten.

33)

Dersom den, som ikke vil lade sig styre til Rette, faaer Skade, eller endog mister Livet, saa at hans Vederpart saa godt som har maattet bruge Nødvæрге imod ham, har han det sig selv at tilskrive; dog skal de begge derfor stande til Rette, og deri kiendes efter Tidens og Stedets Leilighed.

34)

Hvo, naar Forliig er giort, med sit Gevær skyder efter, eller saarer nogen, som ligger værgeløs paa Jorden, eller som for at stifte Forliig er nærværende, skal, hvis det er en Soldat, ansees med haard Straf paa Kroppen, og hvis det er en Officeer, uden Afregning og Pas cassetes; men dør den Saarede, skal Gierningsmanden uden al Naade straffes paa sin Hals.

35)

Paa det Krigsbetienterne, hvilke, efterat have aflagt Troskabs-Eeden og annammet Befoldningen, ikke mere ere sig selv raadige, ei skulle blive uduelige til den Tieneste, de Gud til Ære, og Kongen til Bedste, kan og skal udrette, saa, maae ingen af dem, fra den Høieste til den Laveste, indlade sig i modvilligt Slagsmaal og Duel, enten ved at udfordre eller møde, meget mindre saare eller ihjelslaae hverandre, under Straf paa Kroppen eller Livet.

Ogsaa de, som lade sig bruge til at udfordre eller secondere, skal ligeledes have forbrudt Livet.

36)

Derfor skal den, som overgaaer nogen Beskiemmelse, strax anmelde saadant for sin Oberst, og alle Injurier enten i Ord eller Gierning (dersom de Vedkommende ei kan ved de commanderende Officerers Forliig, for at redde deres Ære eller Liv, anderledes vorde tilfredsstillede) skal ved ordentlig Krigsret paadømmes, og den Forurettede tilkiendes lovlig Satisfaction; paa det den mærkelige Skade, som Kongens Tieneste ved den skiændige Duelleren tilføies, maatte afvendes, og end mere den Fare, at miste sin evige Salighed, hvori de modvillig Duellerende visseligen styrte sig, undgaaes.

37)

Dersom noget Vidne for Krigsretten forsætligten aflægger en falsk Eed, enten af Had, for Skienk og Gave eller deslige, saa at en anden derved foraarsages Skade paa Ære eller Gods, skal han ei alene straffes ved at afhugges sine to forreste Fingre, hvormed han svoer, men tillige, som en meenedig Skielm, forvises Compagniet og Regimentet, ja endog Kongens Riger og Lande; men skulde den, mod hvilken han aflagde falsk Vidnesbyrd, desformedelst uskyldig være bleven henrettet, skal Meenederen, efterat slig Gierning er ham lovligen overbeviist, have forbrudt sit Liv.

Ligeledes skal den straffes, som med Vidende og Villie har været Ophavsmand til saadan falsk Eed.

38)

Eftersom af Drik og modvilligt Fylderie pleier at følge allehaande Ulykker, saa befales herved, at enhver skal beflitte sig paa et ædrueligt og sædeligt Levnet, og ingen nøde hinanden til umaadelig Drikken, langt mindre, naar nogen undslaaer sig for at drikke, yppe Klammerie med ham; men dersom det imod Forventning hændte sig, at sligt skete, og nogen, enten Officeer eller Gemeen, i Drukkenskab begik en Forseelse eller Misgierning, skal han desformedelst ei være undskyldt, men underkastet skarpere Straf, end om han ædrue havde begaaet saadan Misgierning.

39)

Dersom nogen Officeer skulde befindes i stedsevarende Drukkenskab, skal Feldtmarskallen eller Obersten, uden nogen videre Proces, fratage ham hans Charge og give den til en værdigere.

Dersom og ellers en Underofficeer eller Gemeen skulde paa Gaden eller paa Marschen betrædes saa drukken, at han hverken kan bruge sin Fornuft eller sine Sandser, eiheller til Nødtørft staae eller gaae, skal Gevaldigeren, hvor han antræffer ham, anholde og fængsle ham i Jern.

40)

Skiøgerne skal, naar de efter foregaaende Paamindelse ei begive sig bort, første Gang opbringes af Gevaldigeren, og ved hans Folk bortføres af Leiren eller Garnisonerne; anden Gang, naar de der igien lade sig finde, skal de af Skarpretteren pidskes med Riis og forvises.

5. Cap.) Om Opløb (Tumult), Oprør, samt Misdæderes Fordølgelse og Borthielpning.

41)

Alle mistænkelige Forsamlinger, som skee uden den i Leiren eller Garnisonen høistbefalende Officeers Vidende og Villie, forbydes hermed aldeles, og i Fald saadanne af Gemene blive anstillede, skal Ophavsmændene og Anførerne uden al Naade, og blandt de øvrige de, paa hvilke Lodden efter Krigsbrug ved Terningkast falder, Hænges.

Skulde derimod nogen af Officererne have foraarsaget, eller tilladt saadant, under hvad Skin det og være maatte, eller og ved Uretfærdighed, Forslegningens Tilbageholdelse, og andet sligt, givet de Gemene Anledning dertil, da skal deslige Officerer, i Paasyn af disse deres Underhavende, dem de burde have foregaaet med et godt Exempel, straffes paa Livet og Æren.

42)

Ingen maae, enten med Ord, Gierning eller Skrifter, hverken selv eller ved andre, give Anledning til Opløb eller Oprør, eiheller foraarsage Allarm eller foretage sig noget, hvorfra slig Ulempe kunde reise sig; hvo deri betrædes, eller har været vidende derom og ei strax har aabenbart det for sine foresatte Officerer, skal efter Sagens Beskaffenhed straffes paa Livet, eller ansees med vilkaarlig Straf paa Kroppen.

43)

Naar Trætte, Strid eller Slagsmaal yppes blandt de Gemene, maae ingen understaae sig at kalde sine Landsmænd, Kammerader, Religions-Forvandte eller andre til Hielp, saaledes at derved noget Opløb eller Oprør kunde anlediges, meget mindre maae nogen ophidse Soldater af en Nation imod andre, eiheller opmuntre til at slaae; hvo saadant gjør eller dertil er behiælpelig, skal Hænges.

44)

I Almindelighed skal alt Oprør, Mytterie, modvillig og haardnakket Opsætsighed, uden al Naade straffes med Galgen.

45)

Enhver skal være pligtig at staa Retten bi, og hielpe til at tvinge og at faae afstraffede dem, som imodsætte sig eller lægge Hindringer i Veien, eller forfølges for offentlige Misgierninger; ligeledes skal enhver være pligtig at vise den Eftersøgende al hielpsom og nødvendig Bistand, indtil Misdæderen er heftet.

46)

Derfor maae ingen vidende huse og hæle nogen Misdæder, meget mindre skiule og hielpe ham bort, under Straf paa Kroppen eller Livet.

47)

Naar Gevaldigeren har modtaget en Misdæder til Forvaring, maae ingen voldeligen unddrage ham fra Retten, eiheller hemmeligen eller aabenbare borthiælpe ham, eller i nogen Maade stille sig for ham; den eller de, som deri blive grebne, eller have været Aarsag eller hiulpet dertil, skal uden al Naade lide Straffen istedenfor den Misdæder, som de have skaffet løs.

48)

Paa det at alle og enhver, baade høie og lave Officerer samt Gemene, for deres Forbrydelser vedbørligen kan vorde straffede, og Ret og Retfærdighed uden Forskiel haandthæves, skal, naar i Feldten eller Garnisonen nogen Misgierning begaaes og der ikke er en Klager, de høie og Stabs-Officererne ved General-Gevaldigeren, men Over- og Underofficererne samt de Gemene ved Regiments-Gevaldigeren, drages for Retten og Sag af disse anlægges, under Charges Fortabelse eller Straf paa Kroppen.

49)

Enhver Oberst, som Justitien er anbetroet, skal, endskiønt der ingen Klager er, paa Embeds Vegne, under sin Jurisdiction's Fortabelse, vedbørligen og ved Rettens Tvang afstraffe alle Forbrydere.

50)

Alle Officerer, som ere vidende om deres underhavende Soldaters Forbrydelser og Mishandlinger, og som ikke lade disse derfor stande til Rette, skal afsættes fra deres Charger

51)

Ingen maa hindre General- eller Regiments-Gevaldigeren, eller nogen af disses underhavende Justits-Betiente, i deres Embeds-Forretninger eller sætte sig op imod dem; meget mindre paa nogen Maade overfalde eller forhindre Skarpretteren, naar han exeqverer det, som Retten og den afsagte Dom tilholde, under Charges eller Æres og Livs Fortabelse efter Krigsrettens Kiendelse.

52)

Naar en Misdæder modvilligen sætter sig til Værge imod den, der er commanderet til at anholde ham, saa at man ei kunde gribe ham, og han derover dræbes, da er den, som dræbte ham, fri for Straf.

6. Cap.)
Om Forræderie, Bortløben, Overløben, Capitulation med
Fienden, eller Accord og Fæstningers Overgivelse.

53)

Hvo, som giver Fienden eller hans Allierede nogen Kundskab, Tegn eller Oplysning, det skee paa hvad Maade end være maatte, eller i andre Henseender hjælper dem, eller ikkun deri samtykker, eller det fortier, efterat han har bekommet nogen Kundskab om sligt og ikke strax advarer sin Ober-Officeer derom; saa og: hvo med Fienden og hans Allierede, eller disses Trompetere, Tambourer, eller andre mistænkelige Personer, uden Kongens egen eller Hans i Leiren eller Fæstningen foresatte Commandeurs Forevidende og Befaling, har Samtale og Omgang, eller vexler, annammer, eller overbringer fiendtlige Breve, skal, naar han hermed betrædes, straffes som Forræder, paa Livet og Æren.

54)

Saa skal og den, der har Forræderie eller slig anden Udaad for, skiøndt Gierningen ikke fuldføres, være ligesaa høi Straf undergiven, som ifald han havde begaaet den.

55)

Ingen Officeer, meget mindre en Gemeen, maae skrive noget om Krigssager, om Kongens Armeé eller Fæstninger, eiheller derom med andre vexle Breve, under hans Charges og Æres Fortabelse, ja endog Livsstraf efter Krigsrettens Befindende og Kiendelse.

56)

Alle de Budskaber og Breve, som komme fra Fienden, skal af Vedkommende, efter Ære og Pligt, uopholdeligen og uden foregaaende Undersøgelse eller Giennemlæsning tilstilles den, som i Feldten eller Fæstningen har Overkommandoet.

57)

Hvo, som er vidende om, at der i Leiren eller Garnisonen findes nogen Spion eller andre mistænkelige Personer, og ikke strax anmelder saadant for en af sine foresatte høiere Officerer, skal ansees med haard Straf paa Kroppen, eller, dersom det er skeet i ond Hensigt, straffes paa Livet.

58)

Lige skal Straf den være underkastet, som, enten selv, eller efter andres Udladelser, bringer i Omløb falske og forræderske Tidender, hvorved Krigsfolket kunde gøres mismodigt; derimod skal enhver, som hører slige eller andre Tidender, hvilke fra Fienden kunde indkomme, være pligtig, under haard Straf paa Kroppen, i Stilhed at anmelde samme, saavelsom den, fra hvem han har dem, for sin nærmest foresatte Officeer.

59)

Hvo iøvrigt bemærker, eller selv udtænker noget, som kunde geraade Kongen eller de Kgl. til Fordeel, og Fienden til Skade, han skal strax melde det til sin foresatte Officeer, og kan til Erkendtlighed derfor vente en efter Sagens Beskaffenhed passende Belønning.

60)

Ligeledes maae ingen i Kongens Armees, under haard vilkaarlig Straf, driste sig til at bære Fiendens Uniform eller Feldtegn.

61)

Enhver, som vil begive sig fra et Compagnie til et andet, eller andensteds hen og forlade Fanen, skal tage vedbørlig Pas fra sin Capitain med Oberstens Tilladelse; hvo herimod handler, og løber bort, eller, efter erholdet Forlov, ganske udebliver, og ikke igien indfinder sig ved sit Compagnie, han, saavel som de, der bortløbe, naar man drager imod Fienden eller beleires, skal ved Udblæsning eller Trommeslag i 6 Uger, 3 Gange efter hverandre, indstævnes for Krigs-Retten, og i Tilfælde af Udeblivelse (nemlig naar han til bestemte Frist og Dag ei indstiller og fyldestgiørende undskylder sig) dømmes som Meeneder, og Dommen ligesaa fuldt, som var han selv tilstede, uden Opsættelse publiceres, og hans Navn slaaes paa Galgen; men ifald han paagribes, skal han hænges; hvo vidende omgaaes med saadanne Forbrydere, hvor det end maatte være, saa og hvo der fordølger dem, skal ansees lige med disse.

62)

Capitainerne maae under Livsstraf ei forføre hverandres Soldater, eller gjøre dem afspænstige.

63)

Eiheller maae nogen Soldat lade sig indskrive og mynstre under flere Compagnier, eller overtale nogen anden til, uden Afskeed at begive sig fra et Compagnie under et andet. Hvo heri betrædes skal, endskiønt han paa den Maade forbliver i Kgl. Tieneste, dømmes til at arbeide nogen Tid i Jern i Fæstningen.

64)

Naar nogen Undvigt antræffes at have taget Tieneste under et andet Compagnie, og igien fordres tilbage, skal han, tilligemed sin medbragte Mundering, strax udleveres den Capitain, fra hvis Compagnie han er løben bort.

65)

Hvo, som gaaer over til Fienden, hans Navn skal slaaes paa Galgen, og han, som en Forræder, kiendes fredløs, da det staaer enhver frit at gribe ham, og skal han, ifald han betrædes, uden al Naade hænges.

66)

Ingen maae, uden Ordre og før han afløses, frivillig og uovervældet begive sig bort fra det Sted, være sig Broe, Pas, Bresche, Batterie, Redoute, Skandse eller

Løbegrav, som ham er befalet at beskierme og vogte. Hvo herimod handler, straffes paa Livet.

67)

Ingen maae i en Beleiring holde Raad, meget mindre raabe eller skrige, at Pladsen eller Fæstningen skal overgives til Fienden; eiheller maae nogen undslaae sig for at fægte, og vove sit Liv og Blod til det Yderste, eller for at arbeide, heller ikke med Ord eller Gierning gjøre andre modløse og uvillige til Forsvar, alt under Straf af Galgen.

68)

Naar et befæstet Sted uden Kgl. Befaling, eller den commanderende Generals Ordre, eller og uden den høieste Nød, overgives, skal Commandanten eller den øverste Befalingsmand sammesteds, straffes paa Liv og Ære, samt hans Gods confiskeres.

69)

Tier Garnisonen til saadan unødvendig Overgivelse, og ikke efter mueligste Evne raader Commandanten derfra, eller heri modsætter sig, da skal den straffes som meeneedig og æreløs.

70)

Men overbevises Garnisonen om at have tvunget Commandanten til Stedets Overgivelse, eller paa nogen Maade dertil at have raadet eller forledet ham, da skal alle i denne Handling skyldige Officerer, og af de Gemene hver tiende Mand efter Lodkastning, have forbrudt Livet.

71)

Ifald Officerer eller Soldater, som heri have gjort sig skyldige, godvilligen tage Tieneste hos Fienden, og igien efterhaanden maatte blive fangne, skal saa mange af dem, som paagribes, straffes med Galgen.

Beviser derimod nogen, at han ikke paa foranførte Maade (70 §) har gjort sig skyldig, men at han efter Evne har modsat sig Overgivelsen, da skal en saadan være angerløs, samt desuden nyde godt deraf og kunne vente Befordring!

72)

For at retfærdiggjøre en Fæstnings Overgivelse, maae især følgende Omstændigheder tages i Betragtning:

at der har manglet fornøden Besætning, Proviant eller Munitlon, saafremt Commandanten ikke har forsømt betimeligen at underrette Kongen derom;

at ingen Undsætning har været at haabe;

at Defensions-Værkerne have været bragte i saa slet Tilstand, at de ikke have kunnet udbedres; at der har været skudt betydelig Bresche;

at to eller tre Storme have været udholdte;

at man ikke med Rimelighed har kunnet formode andet, end at Fæstningen alligevel inden kort Tid, med den hele Garnisons Undergang og Tab, maatte være kommen i Fiendens Hænder.

I Overeensstemmelse hermed skal af Krigsraadet, eller Retten, for hvilken Commandanten, samt Officererne og de Gemene, have at møde, eragtes; og skal Commandanten, Officererne eller de Gemene enten kiendes frie og kravesløse, eller tilkiendes Straf som foranført.

73)

De Generaler og commanderende Officerer, som ligge nærmest ved en Fæstning, hvilken Fienden er ifald med at angribe, skal med de Tropper, som de kan tilveiebringe, undsætte den saaledes, som de for Kongen kan forsvare det.

74)

Den Commanderende i en Fæstning skal i Tide gjøre et Overslag over sit havende Forraad, og derefter bestemme Uddelingen; samt, saameget mueligt spare og holde til Raade, som han det vil forsvare; og skal han lade alt hvad af Proviant, Munitio og andet i Fæstningen enten haves eller indbringes, ufortøvet optegne, samle og forvare, ved de dertil bestilte Forvaltere og Skrivere.

Hvad deraf maatte tilhøre private Personers, og til Kongens Krigsfolks Fornødenhed høistnødvendigen anvendes, det vil Han lade dem efter Villighed betale.

75)

Efter foranførte Bestemmelser i Henseende til Fæstningens Capitulationer skal og forholdes, naar et Regiment eller Compagnie uden Kongens eller Feltmarskallens Forevidende og Tilladelse skulde inklade sig i nogen Underhandling eller Forening med Fienden.

7. Cap.) Om Vagt, Allarm, Marsch eller Togs-Ordninger, Slagt-Ordninger og Storme.

76)

Hvo, som udebliver fra sin Vagt, eller paa Vagten forbryder sig, skal straffes paa Kroppen eller paa Livet, alt efter følgende Bestemmelser.

77)

Den Skildvagt, som sover paa sin Post, eller forlader den, før han er afløst, saa at den staaer ledig, skal arkebuseres, og de andre Vagthavende skal efter Eed og Pligt anmelde sliig Forbrydelse.

78)

Hvo, som naar han kommer paa Vagt, eller imedens Vagten varer, befindes drukken, saa at han ei kan iagttage sine Vagtpligter, skal første og anden Gang ansees med høi vilkaarlig Straf, men tredje Gang med Livsstraf.

79)

Hvo, som i Drukkenskab forsover sig, istedenfor at gjøre Fienden Modstand, skal efter Sagens Beskaffenhed straffes paa Livet.

80)

Hvo, som uden den commanderende Officeers Tilladelse i Feldten eller Fæstningen gaaer bort fra Vagten, og ved dens Visitering eller andre forefaldende Tilfælde ei findes der tilstede, skal arkebuseres.

81)

Ingen maae stige af sin Hest paa Cavallerie-Vagten, uden hans Officeers Tilladelse, og skal han i saa Tilfælde stedse holde Hesten ved Tøilen. Officererne skal især paasee, at saadant ei skeer uden Aarsag.

Men sligt skal under haard Straf paa Kroppen ei være tilladt Skildvagten, som den, der uafbrudt maae vare opmærksom, paa det at Fienden ei skal ankomme uventet Og skal alle, som have Vagt, nøie indprente sig, at den hele Krigshær forlader sig paa deres Aarvaagenhed, og at Vagten er Leirens og Fæstningens Liv.

82)

Ingen maae, under Straf paa Kroppen, lade nogen anden, uden sin Capitains Vidende og Villie, forrette Vagt for sig; men skulde nogen blive syg, skal han lade saadant anmelde i Tide, og forinden Vagten opføres.

Eiheller maae nogen tage med sig paa Vagten en anden, som ei paa samme Sted har Vagt.

83)

Enhver skal, saa ofte Løsenet gives ham, nøie lægge Mærke til samme; thi, hvo som forglemmer Løsenet, eller befindes med et urigtigt, eller aabenbarer det for dem, som ei bør vide det, han skal stilles for Retten, og efter dens Befindende dømmes til Straf paa Kroppen, Livet eller Æren; og skal den, som bør at uddele Løsenet, under samme Straf, vel see til, at han ingen giver det, uden den, det tilkommer.

84)

Enhver skal tilbørligen respectere Skildvagter og andre Vagter, samt svare dem med Beskedenhed, naar han anraabes eller tilspørges. Hvo herimod handler, skal alvorligen straffes; men skulde nogen blotte sit Værg mod dem, eller endog lægge Haand paa dem, han skal straffes paa Kroppen eller Livet.

85)

Alle Ritmestere og Capitainer, tilligemed de efter dem staaende Officerer og Soldater, skal villigen og uden nogen Gienstridighed, enten i Ord eller Gierninger, adlyde General-Majorerne og de høie Officerer, hvilke efter deres Embeders Medfør anordne og besøge Vagterne, eller i andre Henseender maatte befale noget, samt rette sig efter disses Foranstaltninger. Hvo herimod handler, skal stilles for Krigsretten, og som en Ulydig og Gienstridig efter Sagens Beskaffenhed straffes paa Kroppen, Æren eller Livet.

86)

Hvo, som med utilbørlige Ord forgriber sig paa den Officeer, der gaaer Ronden og efterseer Vagten, eller forretter Patrollen, og straffer nogen, enten han er Officeer eller Soldat, formedelst urigtigt Forhold, Uagtsomhed eller foraarsaget Tumult, skal derfor vilkaarligen, dog alvorligen ansees; men blotter nogen Væрге imod ham eller endog lægger Haand paa ham, skal en saadan have forbrudt sit Liv.

87)

En Soldat, som hører til Vagten, skal, under Straf paa Kroppen, indfinde sig til bestemte Tid i fuld Rustning hos sin Officeer, Corporalskab eller Trop, og trække op tilligemed de andre.

88)

Efterat Vagten er sat, naar den om Aftenen er opført, og før Reveillen den paafølgende Morgen er slagen, maae ingen, under Straf paa Kroppen eller Livet, enten paa Gaden eller i Husene, volde unødvendig Skrig og Larm, eiheller blotte sit Væрге mod nogen, dermed slaae eller saare, meget mindre skyde noget Gevær af, uden saa er, at Nøden det høiligen udkræver, eller at det udtrykkeligen befales.

89)

Ligesom enhver skal paa Vagten være stille og afholde sig fra al Raaben og Tumult, saa skal og særdeles den, der forsætlig skriger, eller gjør Bulder, naar man iværksætter noget Anslag mod Fienden, samt naar Stilhed ellers er bleven befalet, ansees med forbemeldte Straf.

90)

Naar Allarm paakommer, saa og naar der slaaes eller blæses Allarm, skal enhver, som ei ved Legems Svaghed derfra forhindres, under Livs Fortabelse indfinde sig i rette Tid hos sin Fane, og paa den forordnede Allarmplads, i fuld Rustning og forsynet med behøvende Krudt og Kugler.

91)

Eiheller maae nogen, under Straf paa Kroppen eller Livet, gaae ud eller ind af Fæstningen, tillukte Steder og Leire, undtagen igiennem de sædvanlige Porte.

92)

Den Officeer, som har Vagt i Fæstningen, Leiren, eller paa andre Poster paa Volden, ved Porten eller i Feldten, skal derfor være ansvarlig; forsømmer han derved noget, som paaligger ham, eller har han ei til rette Tid meldt det Fornødne, skal han, formedelst den deraf flydende Fare og for Følgernes Skyld, belægges med haard og exemplarisk Straf, efter Krigsrettens Kiendelse.

93)

Under samme Straf skal han flittig give Agt paa, hvad til Vogns eller Skibs ind- eller udføres, hvilke Folk, Mands- eller Qvindes-Personer, unge eller gamle, komme ind eller reise ud, vedbørligen udspørge dem, og, dersom han ved dem finder noget mistænkeligt, anholde, og til videre Undersøgelse skikke dem til Commandanten, uden hvis Tilladelse han ikke, efterat Vagten er sat, bør ind- og udlade nogen.

94)

Alle Excesser, samt Penges, Varers eller Levnedsmidlers voldsomme Bemægtigelse, som under Vagten begaaes, skal straffes paa Kroppen eller paa Livet.

95)

Naar der er givet Ordre til Marsch, og tilbørligen dertil er blæst eller trommet, skal enhver Officeer og Soldat i fuld Rustning ufortøvet indfinde sig ved sin Fane.

Hvo, som uden betydelig Sygdoms Tilfælde, og anmeldt Tilladelse, udebliver, kommer forsildig, eller ved Bagagen begiver sig paa en Vogn, skal straffes med, 8 Dages Fængsel i Bolt og Jern paa Vand og Brød.

96)

Paa Marschen skal Capitainerne og Ritmesterne saaledes holde deres Compagnier sammen, at ingen, uden vigtig Aarsag og deres Tilladelse, maae under Straf paa Kroppen gaae ud af sit Geled og Orden; men ifald een eller flere maatte vise sig heri ulydige og gjenstridige, da have Officererne at bringe dem med Magt igien i Orden. Skulde nogen herimod sætte sig til Værge, og derved blive dræbt, da ligger han paa sine Gierninger.

97)

Den Soldat, som uden sine høie Officerers Tilladelse og lovligt Pas paa Marschen tøver, og lader sig finde en halv Miil bag efter Krigshæren, eller og udenfor sin Garnison længere, end Fæstningens Stykker kan naae, skal straffes efter Krigsrettens Kiendelse paa Kroppen eller Livet.

98)

Ved Compagnierne maae ikke antages eller taales flere Soldater eller Heste, end de, som ere mynstrede og virkelig i Tieneste.

Derfor maae eiheller Obersterne tilstæde, at under deres Regimenter findes Volontairer, som ikke ligemed de andre ere indførte i Rullerne, forrette den hele Tieneste, og ere Kongen med Pligt og Lydighed forbundne.

99)

Naar Befaling er givet til Angreb og Slag, skal Officererne af Infanteriet, under Æres og Lempes Fortabelse, i Tide stige af deres Heste, lade disse bringe bort og paa anordnet Sted stille sig i fuld Rustning foran deres Soldater, eller i forreste Geled.

Soldaterne derimod skal, under Straf paa Kroppen eller Livet, adlyde saavel i Henseende til Fyring, som hvad dem ellers af Officererne til tapper Modstand vorder befalet.

100)

Ingen maae søge Skarmydsler, eller indlade sig deri, uden Befaling, naar ei stor Fordeel derved er at haabe. Iligemaade maae ingen egenraadigen angribe Fienden eller gjøre Udfald, alt under forbemeldte Straf.

101)

Ingen maae aabenbare, ikke engang for sin egen Kammerad, noget hemmeligt, ham betroet, Anslag imod Fienden; og naar paa Marschen eller i Træfningen paabydes Taushed, for at Officerernes Befalinger desbedre kan høres og alt ordentligen efterkommes, maae ingen handle derimod.

Trompeterne og Tambourerne skal da ogsaa rette sig efter samme Befaling, og ei lade sig høre, under haard Straf efter Krigsrettens Kiendelse.

102)

Enhver Officeer og Gemeen skal, under Æres og Livs Fortabelse, være skyldig og pligtig at staae sine Kammerader bi mod Fienden, at forsvare Artilleriet, og, saavidt mueligt, at beskierme sin Standart eller Fane.

103)

Hvo i Træfning eller Stormløben viser sig seendrægtig og ved ugyldige Udflugter søger at unddrage sig, eller endog gjør Begyndelse til Flugt, maae strax paa Stedet af de nærmest staaende drives frem med Slag. Hug og Stød; og bliver end en saadan feig Karl derved dræbt, maae ingen forgribe sig paa Gierningsmanden, da han deri har handlet som en ærlig Soldat.

104)

Skulde hele Regimenter, Eskadroner eller Compagnier under Træfningen saa aldeles forglemme deres Eed og Pligt, at de, uden at vise skyldig Tapperhed, samt uden stor Nødvendighed og grundet Aarsag, snarligen vendte Fienden Ryggen og toge en skiændig Flugt, da skal Officererne, som maatte befindes Aarsag til saadan skammelig Bortløben, have forbrudt Liv, Ære og Gods; men blandt Underofficererne og de Gemene skal hver 10dee Mand, som Lodden ved Tærningekast falder paa, hænges.

105)

Naar Slag og Træfning ere endte, maae ingen under Livsstraf begive sig bort fra sit Regiment eller Compagnie, for at forfølge Fienden og gjøre Fanger, eller for at plyndre paa Valpladsen og gjøre Bytte, med mindre han dertil har sin Officeers udtrykkelige Tilladelse.

106)

Naar nogen udcommanderes for at indhente Kundskab om Fienden, eller paa Streiferie, maae han, under Livsstraf, hverken tilføie Kongens egne Undersaatter, eller dem, som ere under Contribution og under Hans Beskyttelse, nogen Overlast, men skal rette sig efter sin Ordre og vedbørligen efterleve den.

107)

Skulde nogen Fæstning eller andre Poster ved Storm blive indtagne, da maae ingen, under Straf paa Kroppen eller Livets sammesteds plyndre eller drikke sig drukken, forinden Besætningen har nedlagt sine Vaaben, samt alting er sat i Sikkerhed, og Ordre til at gjøre Bytte er given.

8. Cap. Om Qvarteer, Leir og Garnison.

108)

Enhver Officeer og Gemeen skal lade sig nøie med de Qvarterer og Pladser, som dem af Qvarteermesterne og Fourererne i Leiren og Feldten, eller af Magistraten og Billettererne i Fæstningerne og Stæderne, anvises.

Skulde nogen herover yppe Trætte med dem, og forandre de opskrevne Navne; eller uden for sit Qvarteer skrive, eller meddele Salvegarde, da skal han, eftersom han har viist sig mere eller mindre gienstridig, straffes paa Kroppen eller Livet.

109)

Ingen Officeer, fra den Høieste til den Laveste, maae, under haard og alvorlig Straf, nogensinde, enten i Stæderne eller paa Landet, egenmægtig fordre noget af Geistlige, Hospitaler, Skæfferier, Møller, Smedier og Værter, meget mindre fratage dem Penge eller Penges Værd, eller fordærve hvad dem tilhører.

110)

Ingen Officeer maae, under fornævnte Straf, betyngte Vognmændene paa Veiene, eller Skipperne paa Farvandene, med noget Slags Paalæg af Discretion eller Commandant-Penge, men naar de have fremviist deres vedbørlige Passe, og erlagt den sædvanlige Told, skal de paa alle Steder sikke og ubehindrede passere.

111)

Hvo, som modvilligen og forsætlig overfalder Øvrigheds-Personer, eller sin Vært, Værtinde, disses Børn, Slægt og Tyende, eller tilføier dem Skade paa

Gods, Ære eller Legeme, skal, efter den tilføiede Skades Beskaffenhed, uden Naade ansees med haard Straf paa Kroppen.

112)

Regimentsgevaldigerne skal strax stikke Vi??en ud i Leiren, og naar nogen, som er karsk og sund, forretter sin Nødtørft paa et forbudet Sted, skal han selv gjøre Stedet reent, og straffes med 3 Dages og Nætters Fængsel i Jern paa Vand og Brød.

113)

Samme, eller efter Sagens Beskaffenhed, endnu haardere. Straf skal de være underkastede, som vaske i det Vand, hvoraf der drikkes, gjøre det skident, eller lade Heste drikke deraf.

Ligeledes hvo, som i Qvarteret eller Leiren slagter og foraarsager Ureenlighed paa Steder, som ikke af General-Gevaldigeren eller hans Folk dertil ere anviste.

114)

Ingen Officeer eller Gemeen maae, under Straf paa Kroppen eller Livet, plyndre noget Menneske, enten denne er Kongens Undersaat eller ikke; eiheller, enten paa Landet, i Landsbyerne, eller i Kiøbstæderne, fratage Folk noget med Magt.

115)

Naar enten paa Landet eller i Kiøbstæderne begaaes plyndring, skal Officererne, som paa Stedet have Commando, eller som ligge der i Nærheden (da de tillige ere beskikkede til at beskytte Kongens Undersaatte), staae til Ansvar og give de Udplyndrede Erstatning, saafremt de ikke kan bevise at have hæftet Gierningsmanden, eller dog i saa Henseende at have giort alt hvad der stod i deres Magt.

Skulde det derimod befindes, at de havde seet igiennem Fingre med Forbryderne, eller endog nydt noget af det røvede Gods, blive de derfor at straffe som Røvere.

116)

Barselqvinder, frugtsommelige Koner, gamle Folk, Præster, Kirkebetiente, Børn og andre, som ingen Modstand kan gjøre, maae Krigsfolkene ei fornærme, og skal de aldeles skaane Kirker, Hospitaler og Skoler, under haard Straf paa Kroppen.

117)

Ingen maae ødelægge Møller, Bagerovne, Bergværker, Saltsyderier, Bryggerier, Brønde, Smedier, Vogne, Plove og disses Tilbehør; eiheller gjøre nogen Skade i Husene og Haverne, paa Ovne, Vinduer, og andet Huusgeraad, Plankeværker, Indhegninger og Frugttrær; eiheller lade Vin, Miød, Øl, Korn, Meel og andre Provisionssorter løbe ud og spildes, uden det for vigtige Aarsagers

Skyld maatte være saaledes af Generalitetet befalet, alt under Straf paa Kroppen, eller, efter Sagens Beskaffenhed, paa Livet.

118)

Hvad Skade Officererne selv uden Nødvendighed, og forsætlig, tilføie Afgrøden paa Marken, Fiskeparkerne, Skovene, Dyrehaverne og Indhegningerne, eller som de ikke afværge, skal de efter Krigsrettens Kiendelse betale, og desforuden vilkaarligen straffes.

119)

Med Fourageringen forholdes efter den derom af Generalen giorte Anordning, og maae ingen, uden udtrykkelig Befaling, i saadan Hensigt begive sig ud af Leiren eller Fæstningen til andre Steder, under Straf paa Livet.

120)

Hvilken Officeer eller Gemeen modvilligen og forsætligviis, uden Generalitetets Befaling, sætter Ild paa Bygninger paa Landet, og i Kiøbstæderne, eller paa Leiren, naar man bryder op, eller, tvertimod giort Forbud, kræver Brandskat af nogen, han skal have sit Liv forbrudt.

121)

Men naar saadan Brand, formedelst stor Uagtsomhed eller Forseelse fra Officerernes eller de Gemenes Side, opkommer i Qvartererne, skal de, som deri ere skyldige, efter Forliig med den Forurettede, eller efter Rettens Kiendelse, betale Skaden, og desforuden, andre til Exempel, straffes vilkaarligen,

122)

De Officerer og Gemene, som garnisonere i en Fæstning, skal, under Straf paa Kroppen eller Livet, adlyde den sammesteds af Kongen beskikkede Kommandant, og efterkomme hvad han til Kgl. Tieneste befaler.

9. Cap.

Om Mundering, Gevær og andet Krigs-Redskab.

123)

Ingen Krigsmand maae modvilligen fordærve sin Mundering, Gevær eller Hest, heller ikke under Arbeidet ødelægge noget af Krigs-Materialierne, lade dem efter sig i Feldten, sælge, forspille, eller paa andre Maader lade dem forkomme. Hvo herimod forsætlig handler, skal, hvis det er en Officeer, miste sin Charge, og, hvis det er en Gemeen, lide Straf paa Kroppen.

124)

Eiheller maae nogen tage til Pant, købe eller ved Spil tilvende sig Krigsmændenes Mundering, Gevær, andre Vaaben eller Heste, under Straf paa Kroppen, saavelsom Pantets og de derpaa laante, eller derfor givne, Penges Forliis.

125)

Enhver Krigsmand, som bestæler Artilleriet, Ammunitionen, Provianthusene, Rustvogne og Telte, skal, uden al Naade, hænges; og dersom nogen vitterligen hæler det stiaalne Gods, eller køber det af Tyvene, skal han være lige Straf undergiven.

126)

En Tiener, som fravender sin Herre noget med Utroskab, bestæler ham, eller er andre behielpelig i at stæle fra ham, skal straffes med Galgen.

127)

Enhver skal omgaaes vaersom med sit Gevær, og ingensinde i Spøg bruge det, eller holde det mod en anden; gjør han det, og derved skeer Ulykke, skal han straffes, ligesom han havde gjort det med Forsæt.

128)

Ingen maae, under haard Straf paa Kroppen, have hos sig eller antænde Ild ved Artilleriet, Krudttaarnene eller paa andre farlige Steder, eiheller der skyde. Saa skal og den ved samme ansatte Vagt staae til Ansvar derfor.

10. Cap. Om Stæders, Fæstningers og Leires Indtagelse, samt de deri erholdte Fanger og Bytte.

129)

I de ved Kongens Vaaben indtagne Stæder, Fæstninger, Leire og Slotte, forbeholder Han sig alt svært Skyts, med tilhørende Munition, Krudt og Kugler, saavel som alt Forraad af Proviant og Victualier, som findes enten i offentlige Oplagssteder eller i private Huse, og skal alt saadant, uden nogen Forevending, være Kongen hiemfaldet og alene forbeholdet.

Saa maae og de erobrede Pladser og overvundne Folk, naar de ere tagne til Naade, ei videre tilføies nogen Skade, meget mindre brandskattes, under Livsstraf.

130)

Alle Fanger, som gøres i de indtagne Stæder og Pladser, saavel som i almindelige Feldtslage, skal tilhøre Kongen alene; men naar Fanger af smaa Partier indbringes, tilkomme de Partiets Anfører.

131)

Dog skal enhver, som har indbragt Fanger, tagne fra Fienden, inden Aften fremstille dem for dem, der i Qvarteret har Overcommando, og efter hans Befaling lade dem hos General-Auditøren indskrive og afhøre, samt derefter til Forvaring overantvorde til General-Gevaldigeren, eller i hans Fraværelse til hans Lieutenant.

132)

Ingen, enten høie eller lave Officerer, maae lade Fanger, som ere lovede pardon, dræbe, eiheller, uden Feldtmarskallens Vidende og Tilladelse, løslade dem, under Æres og Livs Fortabelse.

Saa maae eiheller nogen med Magt fratage hinanden sine Fanger og giorte Bytte, eller paa anden Maade stille dem derved; men opstaaer ved Byttets Deling nogen Tvist og Uenighed, da skal samme ved de øverste Officerer afgiøres.

133)

Officererne maae ei gjøre nogen Paastand om det Bytte, som deres underhavende Soldater med Rette have faaet, meget mindre fratage dem det, under Charges Fortabelse og fuld Erstatning for det Fratagne.

134)

Hvad Fienden i 24 Timer har haft i sin Vold, skal regnes for godt Bytte.

11. Cap. Om Mynstring.

135)

Ingen Regiments-, Bataillons- eller Compagnie-Chef maae, under Straf af Cassation, vægre sig for at lade sig og underhavende Mandskab mynstre og besee, til hvad Tid og Time det med Forevidende af Overcommandeuren i Feldten, Qvartererne og Garnisonerne, af Krigscommissairen paa Kongens Vegne begieres, og han dertil opfordres.

136)

Alle Krigsmænd, som have svoret Kongen den sædvanlige Eed, og ere Pligtige at gjøre Tog og Vagt, at følge Fanen, og virkeligen derunder at tiene, saalænge Han behøver dem, skal paa Mynsterpladsen af Krigscommissairen, og ei af Ritmesteren eller Capitainen, opskrives i Rullen, deres Døbe- og Tilnavn, Fødested og Alder antegnes, og overeensstemmende dermed rigtige Ruller efter Mynsterordren forfærdiges. Efter saadan Hoved-Mynster-Rulle skal og alle andre Ruller indrettes, efter Corporalskaber og Roder indeles, og af Capitainen underskrives, samt ved Revüen overleveres til Generalitetet eller Commissariatet. Ved de Bortløbnes Navne tegnes en Galge.

137)

De Syge skal enten fremstilles ved Mynstringen, eller eftersees af Commissairen, eller og skal deres Sygdom ved Feldtskiærerens Attest bekræftes; men for de Fraværende eller Udcommanderede skal Officerernes Ordre og Vidnesbyrd fremlægges, saa og de i de Afgangnes Sted nye Antagne strax igien for Commissariatet indrulleres.

138)

Naar Overcommandeuren begierer at vide Antallet af de virkelig Tilstedeværende og af Combattanterne, skal alle Chefer for Regimenter eller Eskadroner og Batailloner tilsende ham en ugentlig eller maanedlig Extraxt, affattet paa følgende Maade, og under den commanderende Officeers Haand:

Extract den 1ste Mai 1683 af Oberst N. N.
Regiment eller Bataillon.

	Captain.	Platoon.	Warrant.	Under-offic.	Serjeant.	Drum.	Soldiers.	Offic. e. Gen.	Summa.
Oberst. Comp.	0.	1.	1.	7.	3.	6.	3.	102.	123.
Capt. N. Comp.	1.	1.	0.	7.	3.	4.	2.	102.	120.
Capit. N. Comp.	1.	1.	1.	6.	2.	6.	3.	100.	120.
Capit. N. Comp.	0.	1.	1.	5.	3.	6.	3.	92.	111.
Summa	2.	4.	3.	25.	11.	22.	11.	396.	474.

139)

Paa alle Mynster-Pladser skal ei alene Ryttere og Fodfolk, men endog alle Officerer selv, naar deres Besoldning skal godtgøres dem, være tilstede, og, under Straf af een Maanedes Sold, være forsynede med deres fulde Rustning, uden nogen Mangel, ligesom de skulde gaae i Feldtslag.

Derhos skal de bidrage alt mueligt til Hielp, Befordring og Bistand for de anordnede Mynster-Commissarier, i Henseende til Udførselen af den disse tillagte Befaling.

140)

Ingen maae paa Mynstringen lade sig indskrive med, et falskt Navn, eller møde ved samme med en laant Hest eller laante Vaaben, eiheller laane andre sligt, under den laante Eqvipages Forbrydelse, samt Straf paa Kroppen og Æren efter Rettens Kiendelse.

141)

Den Oberst eller Capitain af Cavalleriet eller Infanteriet, som enten selv begaaer Sviig ved Mynstringen, eller derunder laaner en anden Officeer Folk, for med dem at forstærke Roderne, Corporalskaberne eller Compagnierne, skal af Mynstrings-Commissairen strax ved Mynstringen suspenderes fra sin Charge, og derefter stilles for Krigsretten, samt efter Befindende straffes paa Charge, Liv eller Ære.

142)

Alle Passevolants, eller de, som til Mynstringen eller paa en kort Tid lade sig leie og bruge til Bedragene, skal, naar saadant ved Mynstringen opdages og bevises, uden videre Proces, 1ste Gang løbe Spidsrod, 2den Gang af Skarpretteren pidskes, og befindes nogen 3die Gang i samme Brøde, straffes han paa Livet.

143)

Med Krigsfolkets Armatur og Mundering skal forholdes efter de derom udgivne Anordninger; og skal Commissairerne ved Mynstringen eftersee og antegne, om samme ere brugbare og overeensstemmende med hvad af Kongen er anordnet; og dersom nogen heri maatte findes efterladen, samt ikke, som det sig bør, tilfulde og nødvendigen forsynet og udrustet, skal han derfor straffes med Decourt i sin Gage, og desuden efter Sagens Beskaffenhed paa Kroppen,

144)

Med Compagniernes Antal eller Styrke, samt Completering, Rekruttering og Remontering, skal forholdes efter Capitulationerne og de Kgl. Anordninger.

145)

Hvo, som ei anvender Rekrutterings-pengene, eller ei uddeler Remonterne, skal, foruden saadanne annammede og beholdte Penges Erstatning, have forbrudt Charge og Ære.

146)

Officererne skal, under deres Charges Fortabelse, anvende tilbørlig Flid paa at undervise de unge Soldater i Exercitien, paa den af Kongen forordnede Maade, samt deri at øve og vedligeholde de Gamle.

147)

Ingen Krigscommissaire maae, under Livs og Æres Fortabelse, tage Penge eller Gaver, for at dølgge de ved Mynstringen befindende Mangler.

148)

Ingen Krigscommissaire maae i Mynstringen, særdeles ved Garnisonerne og i Fæstningerne, lade passere nogen Soldat, hvis Navn ei 8 Dage tilforn hos ham har været indrulleret og som ikke er præsenteret.

149)

Hvo under Mynstringen angriber nogen Commissaire eller fornærmer ham, enten med Ord eller Gierning, naar han med Beskedenhed forretter sit Embede, og anmærker de forefundne Mangler, for at fremstille disse til vedbørlig og lovmæssig Correction, skal have sit Liv forbrudt.

150)

Naar Ryttere eller Fodfolk ved forefaldende Krigs-Tilfælde sætte Livet til, eller paa anden Maade bortdøe, eller af lovlig Aarsag forløves, skal deres Navne strax anmeldes for Commissairerne; men skeer saadant ikke, maae ingen Rekrutter derpaa gives, og Ritmesteren eller Capitainen skal ikke desmindre være pligtige at holde Compagniet complet.

151)

Iøvrigt skal ved indtræffende Dødsfald imellem Krigsfolket, naar Dødsdagen er optegnet og anmeldet for Commissariatet, den Afdødes efterladte Armatur og Mundering være Kongen hiemfalden, og ved Pladsens Besættelse anvendes af

Obersten eller Capitainen, eftersom Tilfældet maatte være; men hvad videre af hans efterladte Gods og resterende Sold derefter bliver tilovers, skal, naar hans Gield saavel som Begravelses Bekostning først deraf er betalt, tilhøre hans rette Arvinger, og dem, med et rigtigt, af Auditeuren underskrevet, Inventarium, være følgagtigt.

Skulde derimod Enken eller Børnene ikke inden Aar og Dag, eller andre rette Arvinger med gode Beviser ikke inden 6 Maaneder, anmelde sig og gjøre Fordring paa sligt Efterladenskab, skal samme auctioneres og gives til Krigshospitalet.

12. Cap. Om Antagelse, Tractement og Aftakkelse.

152)

Med National-Milicens Udskrivning, Opbud, Fordeling og Underholdning, forbliver det ved de derom udgangne, eller efter Omstændighederne herefter udkommende, Forordninger og Patenter.

Antages fremmede og hvervede Tropper, skal Kongens, med disses Befalingsmænd ved Hvervingen oprettede, Capitulationer holdes.

153)

Naar Hverving for Kongen behøves, og Han lader udtælle de dertil fornødne Hverv- og Haandpenge, da skal Ham derimod i en vis bestemt Tid, og inden den i Fordraget fastsatte Frist, leveres tappre, ærlige, ei til anden Tieneste forbundne, og ikke heller tvungne Soldater; og maae herved ingen Svig eller Underfundighed bruges.

Antage Hververne vitterligen uærlige, bortrømte eller forviiste Misdædere, og utienstdygtige Omløbere, da skal disse ikke godtgjøres dem, men bortjages fra Compagnierne, eller paa Anmodning udleveres til vedkommende Øvrighed; hvorimod Hververne skal være pligtige til, paa egen Bekostning, at skaffe andre i saadannes Sted.

154)

Men skulde nogen Hverv-Officeer gaae bort med Pengene, skal han tre Gange i 6 Uger, hver Gang med fiorten Dages Varsel, ved offentlig Trompetklang eller Trommeslag ordentligen indstævnes til at forsvare sig.

Møder han da ikke, eller kan han ikke for sin Udeblivelse fremføre nogen lovlig Aarsag, og derved bevirke længere Opsættelse, skal han udraabes for en Bedrager og Skielm, hvorhos hans Navn og Revers, ifald han har udstædt noget, skal slaaes paa Galgen.

155)

Naar en Capitain vil antage nogen Soldat, skal han først examinere ham, om han har tient eller ei; har han tient, skal han kunne fremvise sin vedbørlige Afskeed fra den Capitain, under hvis Compagnie han har staaet; thi ellers maa ingen Capitain, under sin Charges Fortabelse, antage ham.

Findes en Soldat, som har tient, uden rigtig Afskeed, skal han strax udleveres til den, der med Beviis kræver ham tilbage; men har en Soldat sin rigtige Afskeed, og Capitainen antager ham, da skal han (Capitainen) tage til sig og forvare saadan Afskeed, og give Soldaten en sidimeret Gienpart deraf med Beviis, at han har annammet Originalen, hvilken han da først igien indhændiger Soldaten, naar denne engang fra Compagniet bliver forløbet og afskediget.

156)

Capitainen skal strax lade alle nye og til Antagelse bestemte Soldater fremstille for Stedets Krigscommissaire, vedbørligen indrullere og tage i Eed. Hvo over 14 Dage beholder en nye hvervet Cavallerist eller Infanterist ved Compagniet, og ikke fremstiller ham paa benævnte Maade til Eeds Aflæggelse, skal have forbrudt en heel Maanedes Gage.

157)

Blandt Kongens Krigsfolk maa ingen antages eller taaes, som engang er dømt paa sin Ære, og paa hvem saadan Dom er exequeret, eiheller den, der for sine Misgjerningers Skyld har været under Skarpretterens Hænder.

158)

Da man ofte i Krigen af Mangel paa behørig Kundskab selv maae undgjelde, skal, ved Officerernes Ansættelse, sees paa deres Erfarenhed, og ikke letteligen Ritmesters eller Capitains Charge tildeles nogen, som ikke i det mindste i 5 Aar virkelig har tient i Krigen; eiheller Lieutenants Pladse gives nogen, som ikke har tient i fire Aar. Før nogen forestilles til Cornet eller Fændrik, skal han ogsaa virkeligen have tient i tre Aar, og gjort sine Tog og Vagter.

Iligemaade maae ingen beforders til Qvartermesters Bestilling, eller til Hellebarder, før han fulde tre Aars Tid har gjort virkelig Tieneste, og baaret Pique eller Musket, med mindre han forinden dertil maatte findes duelig, eller i en og anden Action særdeles have udmærket sig.

159)

Alle og enhver, ingen undtagen, som til Kgl. Krigstieneste udskrives, hverves, og efter dette Artikels-Brev, saalænge man behøver dem, antages, skal, naar deres Navne indrulles, eller og paa første Mynsterplads, for Krigscommissairen, eller ved Bestallingernes Modtagelse, med oprakte Fingre uvægerligen sværge, og aflægge følgende Troskabs og Lydigheds-Eed

160)

"Vi samtlige her tilstedeværende Officerer og øvrige Krigsfolk love og sværge, hver for sig, at ville være den stotmægtigste Konge og Herre, - Konge til

Danmark og Norge t, t. vores allernaadigste Konge og Herre, og Hans Kgl. Majestæts retmæssige Arve-Successorer i Regieringen troe, hulde og lydige, deres Gavn og Beste med høieste Flid befordre, Skade og Fordærv af yderste Evne hindre og afværge; Især af al Evne derhen tragte og stræbe, at H. K. Majestæts Souverainitet og Arve-Rettighed over Allerhøistsammes Riger og Lande uforanderligen vorder vedligeholdet, og paa H. K. Majestæts retmæssige Arve-Successorer forplantet. Og skal enhver af os adlyde og følge sin Officeer, eller den som har høiere Commando; eiheller tillade, meget mindre fortie, at ved Mynstringen eller andetsteds noget Underslæb eller Bedragerie foregaaer, men strax Generalitetet og Krigscommissairerne det aabenbare. Desligeste skulle og ville vi os, mod alle H. K. Majestæts Fiender, og overalt til Lands og Vands, med Liv og Blod uvægerligen lade bruge H. Kgl. Majestæts Artikelsbrev og Krigsrettens Instruction, samt alle andre allerede udgangne og herefter Udgaende Kgl. Forordninger, os allerlydigst efterretteligen holde, og lovligt os saaledes forholde, som troe Tienere og ærlige Krigsfolk eger og vel anstaaer. Saa sandt hielpe os Gud ved Jesum Christum, Amen!"

161.)

Officerernes Tienere skal ikke indføres i Mynster-Rullen, men ikkun deres Navne sættes for sig selv nedenfor, eller bag efter de sluttede Ruller.

Dog skal saadanne Tienere aflægge Troeskabs-Eed til Kongen og være Artikelsbrevet undergivne, og maae ingen forlade sin Herre, før Aaret er ude, eller til rette Tid; men skulde nogen Officeer bruge en Soldat til sin Opvartning og Tieneste, som Tiener, skal han straffes som troløs.

162.)

Det i Kongens Tieneste staaende Krigsfolk skal rigtigen erholde og nyde sit Tractement, eller sin maanedlige Underholdning, (to og tredive Dage regnede for een Maaned) efter Forflegnings-Ordonnancen, hvilken Kongen forbeholder Sig at forhøie eller at nedsætte efter Tid og Omstændigheder.

Og skal en saadan, i Kongens Navn bekiendtgjort, Ordonnance, som byder, hvorledes og paa hvad Maade Milicen skal forfleges med Lønning, Commiss, Fourage og Service, og hvorledes dermed ellers skal forholdes, her som en Krigs-Artikel ansees Ord til Ord igjentaget; ligeledes skal alle Officerer og Soldater, under Straf paa Kroppen eller Livet, være pligtige at rette sig derefter.

163.)

Dem af Krigsfolket, som maatte under Beleiringer udholde een eller flere Storme, eller seire i Feldtslag, skal ikke, paa Grund deraf, gives høiere Besoldning; men da de i denne Hensigt ere antagne, skal de lade sig nøie med den sædvanlige Gage.

164.)

Ligeledes maae ingen fordre høiere Sold, end han er antaget for, og ifald nogen Tvist, angaaende de ved Antagelsen fastsatte Bestemmelser, maatte finde Sted, skal saadant underkastes Kongens Kiendelse. Eiheller maae nogen vægre

sig ved at modtage, hvad Penge eller Proviant, Commissairen paa Kongens Vegne tilbyder ham i Betaling, under Degradation for en Officeer, og Straf paa Kroppen for en Gemeen.

165.)

Indtræffer det, at den bevilgede Sold ikke allevegne fuldt ud, eller i rette Tid kunde erlægges, fordi Pengenes Ankomst enten derved, at de skal transporteres til Søes eller over Strømme, eller ved Fienden, eller ved andre Uheld er bleven opholdet og hindret, skal dog Officererne og Soldaterne, under Straf paa Kroppen eller Livet, ligefuldt være skyldige, villigen at forrette Kongens Tieneste, og derhos lade sig saalænge nøie med en Interims-Underholdning in natura.

Hvad dem derefter ifølge Afregning kan komme tilgode, skal dem godtgjøres, og rigtigen vorde betalt.

166.)

Derimod skal Proviants-Forvalterne og Skriverne sørge for, at altid leveres godt forsvarligt Proviant til Krigsfolket, at med Commis-Brødets Baging omgaaes reenligen, samt at det tilpas syres og vel udbages, saa og leveres efter vedbørlig Vægt.

Hvis grundede Klager herover maatte indkomme, eller Brødet i saa Henseende paa anden Maade befindes, skal de Skyldige strax afsættes fra deres Embeder, og tillige efter Omstændighederne endnu haardere straffes.

167.)

Hvo offentligen, naar Soldaterne ere forsamlede, eller paa et Tog, for at udføre noget mod Fienden, fordrer Penge eller begiærer sin Afregning, skal straffes paa Livet, eftersom enhver, ene og for sig selv, skal med vedbørlig Respect andrage sin Trang for Over-Officererne, eller desangaaende henvende sig med Ansøgning til Commissariatet.

168.)

Naar Marketentere eller nogen som anskaffer Levnetsmidler, (hvortil dog ingen Jøde maae antages) tillades at indfinde sig i Leire eller Garnisoner, skal disse være Artikels-Brevet i alle Punkter undergivne, og rette sig efter, hvad hvergang af den Høistcommanderende forordnes og dem befales, angaaende Victualiers og Drikkevarers Førstel, Salg, Priis, Taxt og Maal, samt om Torve-Pladsene.

Og maae ingen Marketenter om Natten paa utilbørlig Tid, og efter Tappenstreg, eller før Reveillen, under Straf paa Kroppen, udtappe Viin, Øl, eller anden Drik, uden alene til de Syges Behov.

169.)

Ingen Officeer eller Gemeen, enten af Cavalleriet, Infanteriet eller Artilleriet, maae drive Marketenterskab, under Fortabelse af det, som han med og hos sig haver, Cassation, eller Straf paa Kroppen.

170.)

Med Forflegnings-Pengenes Uddeling skal forholdes efter de derom udgivende Anordninger.

Og skulde Kongen blive til Sinds, at lade dem udtælle til enhver især, da maae Officererne intet have at bestille med Soldaternes Betaling, men enhver Officeer og Soldat skal selv modtage sine Penge af Commissairerne.

171.)

Dersom det skulde behage Kongen, at lade disse Penge levere til Obersterne eller til Regimenterne, saa skal Obersten, naar han ved sin Regimentsquartiermester lader ved hvert Qvartal, eller hver Maaned, gjøre Afregning ved Commissariatet, og paa sit underhavende Regiment annammer Penge, lade saadanne Penge strax, ved Regimentsquartiermesteren videre uddele til Compagnie-Cheferne, i de andre høie Regiments-Officerers, især Maiorens, Overværelse.

Og skal da fremdeles enhver Capitain, i Overværelse af sine subalterne Officerer ved Compagniet, lade Pengene ved Quartiermesteren eller Foureren efter Forflegnings-Ordonnansen, paa Lønningsdagene, eller og maanedligen, igien udtælle til sine Underhavende. Over hvilken Betaling Mynsterskriverne skal holde rigtige Ruller og Protocoller.

172.)

I nubenævnte Tilfælde, skal alle Majorer, Regimentsquartiermestere, saa og alle Quartiermestere, Fourerer og Mynsterskrivere ved Compagnierne tages i speciel Eed, angaaende Forflegnings-Pengenes Betaling og Uddeling, og tilholdes, at de om alt Underslæb, som ved Mynstringen og Betalingen maatte indtræffe, saavel i Almindelighed som i Særdeleshed, til Generalen og General-Commissariatet ufortøvet indgive Beretning, og derfor være ansvarlige.

173.)

Naar nogen af Krigsfolket dør i den løbende Maaned, skal ikke desmindre hans fulde Tractement indtil Maanedens Udgang af Commissairerne betale til Compagniet, paa det at Begravelses-Omkostningerne deraf kan erstattes.

174.)

Den Officeer, der forholder eller afkorter sine Soldater deres Sold, Lønning, Proviant, Klæder, eller hvad ellers paa dem gotgiøres, eller giver dem mindre, end han paa dem har annammet, eller forringer eller formindsker saadant, han skal stilles for Retten, og efter dens Kiendelse fratages Kaarden, den han derefter aldrig maae bære, fordi han mere har fulgt Krigens af Egennytte, end for at erhverve sig Ære og Berømmelse; men skeer sligt af Zahl- eller Proviant-

Betiente og Skrivere, da skal disse for deres Utroskab straffes efter Rettens Kiendelse paa Kroppen eller Livet.

175.)

Og paa det slig utilladelig Handel destosnarere og bedre maae kunne opdages, skal det være Underofficererne, samt de Gemene, ubehindret og tilladt, dersom de af deres Capitain eller andre paa denne Maade forures, og de ere visse paa, at det sig saa forholder, saadant ved to blandt dem, enten hos Obersten eller Generalen, eller og hos General-Commissariatet, med Heftighed og Beskedenhed, uden nogen Tumult eller Sammenrottelse, mundtligen eller skriftligen at andrage.

176.)

Har en Officeer forstrakt noget til en nødlidende eller anden Soldat, der ei holder sig i tilbørlig Mundering, da skal i Compagniets. eller Commissairens Nærværelse, naar Betalingen skeer, derover giøres Afregning, og denne Gield saaledes afdrages fra Soldatens Sold, at Soldaten alligevel kan have sit Ophold, og at Kongens Tieneste ikke forsømmes.

177.)

Den Officeer, som naar paa Krigsfolket leveres Sold eller Commiss, lader sig betale og give paa flere Soldater, end han har, skal casseres, samt derhos, efter Sagens Beskaffenhed, straffes paa Livet eller Æren.

178.)

Med Servicerne eller Standqvartererne, som bestaae alene i Huuslye og Natteleie, skal det forholdes efter de derom udgangne Frr.

179.)

Arrestanterne, samt de Syge, eller de som ved Fienden og ellers paa ærlig Maade ere komne til Skade, skal intet miste af deres Besoldning, men holdes og lønnes ligemed de Sunde. Og skal Krigscommissairerne drage særdeles Omsorg for de Syge, og have flittig Opsyn med, at til deres Behov indrettes Hospitaler, hvori de for deres Sold kan nyde tilbørlig Underholdning,

Ifald Nogen i Kongens Tieneste, ved at opfylde sin Pligt, bliver lemlæstet, skal ham af Commissairerne tillægges passende Reisepenge til sit Hiem, eller og vil Kongen, efter Skadens Beskaffenhed, lade ham indtage i Krigshospitalet.

180)

For Krigsfangerne, som ere blevne Fienden til Deel, skal Commissariatet, tilligemed General-Auditeuren, bære Omsorg og, saavidt mueligt, antage sig dem, ved at forskaffe dem Underholdning, saa og ved Udvexling eller Ranson, paa det at de ikke, formedelst sammes Udeblivelse skal nødes til at tage Tieneste hos Fienden, men kan forblive Kongen troe i dette deres Uheld.

181.)

Formedelst Gieldssager maae, saalænge Toget varer, ingen Arrest lægges paa Person eller Mundering.

182.)

Ingen Capitain maae, efterat Compagniet er oprettet og mynstret, egenmægtig for Tienesten fritage og aftakke nogen af hans Underofficerer eller Soldater, under Livs og Æres Fortabelse.

183.)

Dersom en Soldat, som vedbørligen er antaget, og har aflagt sin Eed, begierer sømmeligen sin Afskeed, efterat han en Tid lang har været i Tienesten, og han det tilforn i Tide har tilkiendegivet for sin Capitain, da skal han med den commanderende General eller Oberstes Vidende og Tilladelse, eller og paa Mynstringen af General-Commissairen, efter befundne fyldestgørende og beviislige Aarsager, aftakkes, og med Pas af sin Oberst eller commanderende Officeer forsynes. Saadan Afskeed skal da for gyldig agtes, naar den bliver foreviist Commissariatet, og en af de Kgl. Krigscommissairer etsteds paa venstre Side af Passet skriver: „*dette Pas er produceret for Krigscommissariatet*“, og sætter sit Navn under denne Paaskrift.

184.)

En Capitain skal ogsaa tilkiendegive Generalitetet, Commissariatet og Obersten, om han skulde nødsages at afskedige nogen, enten formedelst Sygdom, Lamhed, og saadan Skrøbelighed, at denne ikke længere kan gjøre virkelig Krigstieneste, eller og formedelst Modløshed, Drukkenskab, og andre deslige Feil.

185.)

Ikke heller maae nogen meddele den, der ikke har tient, eller forholdet sig mod Fienden vedbørligen, Afskeed og Pas lige ved andre, og deri ommelde, at han havde staaet sig vel imod Fienden; men i saadant Afskeedsbrev skal blot anføres, at han har tient og faaet Afskeed, paa det at den retskafne Soldat ene kan nyde den ham tilkommende Berømmelse.

186.)

Ingen Officeer maae forlade Krigstienesten, naar han skal til Feldts, eller paa anden Maade udcommanderes; men naar han, efterat Toget er endt, vedbørligen anholder derom, og han dertil har gyldige Grunde at anføre, maae Afskeden gives ham, dog. at Kongens udtrykkelige Tilladelse først indhentes.

187.)

Almindelig Afskedigelse skeer efter Kgl. Befalinger og Anordninger; hvorimod ingen maae giere Indsigelse, under Livs og Æres Fortabelse.

13. Cap.)
Om andre ubenævnte Tilfælde og nærmere bestemte Bud
og Forbud, samt om Krigs Artiklernes Iagttagelse.

188.)

Alle andre militairiske Tilfælde, saa og Forseelser, hvilke høie og lave Krigsmænd maatte begaae mod Ordre og Disciplin, og hvilke ikke i disse Krigs-Artikler udtrykkeligen benævnes, skal enten til en vis og nærmest dertil henhørende Artikel henføres, og efter dens Indhold udtydes og dømmes, eller og skal Krigsretten efter Villighed, Lovene, almindelig vedtagen, og ikke mod dette Krigs-Artikels-Brevs Grundsætninger stridende, Krigsbrug, derover kiende og dømme, hvorved da skal tages nøiagtigt Hensyn til den begangne Misgierning, og til den for Kongen deraf flydende Fare og Skade, saa og til dens onde Følger, samt til Sagens hele og sande Beskaffenhed, paa det at Justitien til alles Gavn kan over enhver, af høi eller ringe Stand, uden Persons Anseelse, vorde retteligen forvaltet.

189.)

Skulde og herefter Nødvendighed og Kongens Tieneste udkræve, al foruden disse Artikler noget Bud eller Forbud ved offentlig Trompeteklang eller Trommeslag skulde blive udraabt og forkyndt, da skal enhver være forpligtet og tilholdt, med Lydighed at efterleve samme, ligesom det i Artikels-Brevet Ord til Ord var indført, under den ved Udblæsningen eller Trommeslaget forkyndte Straf.

190)

Paa det disse Artikler kan komme til alles Kundskab, og paa det at ingen skal kunne undskylde sig med Uvidenhed, skal Auditeurerne og Mynsterskriverne, i det ringeste fire Gange om Aaret, offentlig oplæse dem for Regimenterne og Compagnierne til Advarsel for enhver, at skye Skam og Skiendsel, og at vogte sig for den disse paafølgende Straf; men derimod at stræbe efter Retskaffenhed, Tapperhed og Ære,

191)

Ifald nogen af Krigsfolket ikke skulde have været tilstæde, imedens disse Artikler bleve oplæste og derpaa blev svoret, eller og kort derefter skulde være indtraadt og antagen i Kgl. Tieneste, da skal han dog ligesaa fuldkommen være forpligtet, under den deri benævnte Straf, at holde saadan Eed og disse Artikler, som om han personligen havde været nærværende og derpaa svoret, efterdi det er en Følge af, at han har begivet sig i Kgl. Tieneste.

Kongen ogsaa desaarsag har ladet dem ved offentlig Tryk bekiendtgiøre, da enhver Officeer deraf skal have et Exemplar, under en halv Maanedes Gages Fortabelse til Qvæsthuset.

192)

Thi befales herved paa det alvorligste, at enhver, uden Forskiel, fra Feldtmarskallen til den ringeste Soldat, desligste alle Krigscommissariats- og

Proviand-Betiente, Marketentere og i Almindelighed enhver, som staaer ved Kongens Krigsmagt til Lands, i hvilken Post det end maatte være. skal rette og forholde sig efter disse Krigsartikler; og skal intet Privilegium, Høihed, Rettighed, eller hvad andet nogen maatte forevende, kunne befrie ham fra at være dette Krigs-Artikels Brev underkastet, saalænge han, som en Krigsbetient, nyder Kgl. Gage og Lønning.

Krigs-Rets-Instruction.

1. Cap. Om Rettens Holdelse.

1)

Paa det at Ret og Retfærdighed kan haandhæves ved Armeen, den Gode til Beskyttelse og den Onde til Straf, samt baade i civile og criminelle Sager uden Persons Anseelse vorde forvaltet ordentligen og tillige summarisk, saa anordnes for Armeen en Over- og Underret, i hvilke alle forefaldende Klager, Tvistigheder og Forseelser nøie skal overveies, samt efter dette Artikels-Brev paakiendes og straffes.

2)

Efterdi alle Sager og Forseelser ere undergivne Paakiendelse af dem, til hvem Kongen tilligemed Overkommandoen har betroet Justitiel, saasom over Armeen Feldtmarskallen, i Garnisonerne Commandanten, ved Regimenterne Obersterne, og slige Sager og Forseelser altsaa af dem skal afgjøres og straffes; saa er det dog ikke nødvendigt, at de kalde en ordentlig Krigsret sammen, Undtagen naar Sagen er civil, og angaaer Penge og Gods, eller criminel og medfører haard Straf paa Kroppen, Livet eller Æren.

3)

Da saavel Kongens Regierings Beskiermelse, som Hans Rigers og Landes Velfærd og Sikkerhed, næst Gud beroer paa en med gode og dygtige Soldater velforsynet Krigsmagt, og god Krigsordning, saa skal Feldtmarskallen og alle Overbefalingsmænd lade sig være høistmagtpaaliggende, at overholde en saadan Krigsdisciplin og Ordning, paa det samme ikke skal geraade i Forfald, og Kongen tilligemed den hele Krigshær derved tilføies mærkelig Skade.

4)

Saafremt en Oberst ikke i alle Dele vedbørligen iagttager og forvalter den ham ved sit Regiment betroede Justitie, da skal Justitien fratages ham, og saadan Regimentsret henlægges til en anden militair Jurisdiction, som er under Autoritet af den Generalmajor, til hvis Brigade Regimentet henhører; og skal alle, Regimentet vedkommende, Personer og Sager være denne Rets Dom undergivne.

5)

I alle militaire Sager ere Krigsartiklerne og de øvrige Krigslove Regelen, hvorefter ved alle Over- og Under-Krigsretter skal dømmes, som følger:

- I den Sag imellem Klageren N. N. paa den ene og Indklagede N. N. paa den anden Side, er, efter indgiven Klage, Svar, og alt i Retten Fremførte, samt erhholdet fornøden Oplysning og Vidnesbyrd, af Præsidenten og Bisidderne i denne Krigsret, kiendt for Ret: „*at Indklagede N. N. ved sin Forseelse, (her bliver Factum nøiagtigen anført) har handlet imod den N. Artikel, og med den derfor anordnede Straf bør at ansees.*” (Her bliver Straffen anført. *)
See Parolbefaling 11 Jul. 1836.

6)

Forefalde extraordinaire Krigstilfælde, som ikke i Krigsartiklerne bestemmes, og heller ikke ved rigtige Slutninger dertil kan henføres, da skal forespørges hos den, som da har Overcommando, og kiendes deri efter den 188de Krigsartikel. Men i Henseende til andre almindelige Forbrydelser, skal kiendes og dømmes efter Guds og Kongens Lov.

7)

Ved Rettens Pleie skal man og fornemmelig have i Agt, hvorledes den af Kongen ved Armeen i Feldten, og ved Garnisonerne i Fæstningerne er anordnet, og vel gjøre Forskiel imellem virkelige Krigs- og Freds-Tider.

8)

Capitainerne kan vel lade en Soldat af deres underhavende Compagnie arrestere; men uden Regimentschefens eller Kommandantens Tilladelse maae de ingen igien løslade, medmindre den Arresterede har været saggiven og af Retten er bleven frikiendt.

9)

For at undgaae Misbrug med Arrestering, skal enhver, som formedelst gyldige og retmæssige Aarsager belægger nogen med Arrest, være pligtig, saadan Arrest ufortøvet at forfølge, og ved Krigsretten at gjøre Sagen anhängig, samt den inden 6 Uger udføre; skeer dette ikke, skal Arresten ophæves og agtes ugyldig.

2. Cap. Om Under- eller Regiments-Ret.

10)

Under- eller Regiments-Retterne anordnes af Obersterne ved de dem betroede Regimenter, i Overeensstemmelse med den dem i denne Henseende af Kongen tillagte Myndighed, og skal af disse Retter afgjøres og paadømmes alt, hvad der ikke henhører til, eller staaer under General-Commandocn, saasom: baade almindelige og militaire Mishandlinger og Forseelser, som af nogen Over- eller Underofficeer og Gemeen begaaes mod Artikelsbrevet og Anordningerne, saa og

de Tvistigheder og Stridigheder, som i civile Sager forefalde imellem bemeldte Officerer indbyrdes, eller med deres underhavende Soldater.

11)

I alle Regimentssager, som angaae Liv eller Ære skal Obersten selv sidde i Retten, og ikke lade Oberst-Lieutenanten eller Majoren præsidere, uden saa er, at han er fraværende i Kgl. Tieneste, eller hindres derfra ved andre lovlige Aarsager.

Bisidderne maae han selv udvælge af sit Regiment blandt Over- og Underofficererne, saag efter Sagens Beskaffenhed dertil kalde nogle af de ældste og meest erfarne Gemene; dog at han derved paaseer, at Antallet af dem, hvilke skal holde Retten, i det mindste udgjør, Præsidenten indbegreber, i alt tretten Personer. Skulde derimod hans Regiment ligge saa adspredt, at han ikke kunde have Officerer nok til Rettens Holdelse, da skal den, som sammesteds har Overcommando, dertil beordre nogle af de næstliggende Officerer.

12)

Naar de til Regimentsretten kaldte Assessorer have forsamlet sig, skal Præsidenten lægge Artikelsbrevet paa Bordet, og til saadanne forordnede Dommer-Embeders desbedre fremme, samt Justitiens upartiske Pleie, lade dem alle ved Auditeuren forelæse efterstaaende Eed, hvorpaa de corporlig sværge:

„Vi til nærværende Krigsret forsamlede Dommere sværge ved den almægtige Gud, at vi, i den her ved Retten forfaldende Sag, hverken formedelst Venskab, Frændskab, eller Gunst eiheller formedelst Skienk og Gave og langt mindre af Frygt Fiendskab, Had eller Nid, men alene efter Klage og Tilsvar ville dømme overeensstemmende med Hans Kongelige Majestæts til Danmark etc., vor allernaadigste Konges og Herres Krigsartikler, Love og Anordninger, saaledes som vi ville, at Gud paa den yderste Dag skal dømme og kiende over os.“

Medens Auditeuren oplæser denne Eed, skulle Præses og Assessorerne, staaende, række deres tre Fingre i Veiret, og efterat Eden er forelæst, samtlige sige:

„Ja dette skee!“

13)

Dernæst sætte Over-Officererne sig, men Underofficererne tilligemed de Gemene blive staaende, hvorpaa Parterne blive indkaldte, for at andrage, hvad de agte fornøden:

Vota blive ikke regnede efter Personernes Antal, men efter Chargerne, og Dommen forfattet efter de fleste Stemmer, hvilke samles i Retten. De Gemene votere først, derefter Underofficererne, dernæst Fændrikkerne, og saa videre. Enhver Classe underskriver sit Votum, og dersom de ikke selv kan skrive dictere de Auditeuren det.

Men Dommen underskrives af Præses alene samt bliver af Auditeuren parapheret, og derpaa offentlig aflæst.

14)

I Misgiernings- eller Æres-Sager skal Præses erindre Assessorerne ved deres Eed, at holde deres Vota tause og hemmelige.

15)

De eedsvorne Regiments-Auditeurer skal iagttage Processens *Form de simplici et plano*, efter Lovene og almindelig vedtagen Krigsbrug. Naar der er Tvivl om Factum, skal de i Forveien optage vedbørlig Undersøgelse, samt eedeligt Vidneforhør, og alt hvad i Retten fremføres, rigtig nedskrive i Protocollen, forfatte Dommen efter de fleste Stemmer, forlægge Præses den til Underskrift, den selv paraphere, og dernæst efter erholdet Ordre offentligen aflæse.

Men forefalder nogen for dem vanskelig casus juris, skal de derom correspondere med General-Auditeuren, og indhente hans Underviisning og Belæring.

16)

Naar den affattede Dom tilkiender en Capitain, Lieutenant eller Cornet Straf paa Kroppen, Livet eller Æren, da skal Obersten, før Dommens Publicering, indberette det til den, som fører General-Commando, og hans Mening derom fornemme.

17)

Endskjøndt i criminelle eller piinlige Sager ingen Appel tilstræbes eller antages, skal dog Obersterne altid, før Executionen, forevise Feldtmarskallen alle i Regimentsretten affattede og publicerede Domme, og oppebie hans Befaling derom.

Men saafremt Kongen Selv er tilstæde ved Armeen, skal, efter Hans Egen Resolution, dermed enten til Execution eller Benaadning forfares.

18)

Paa det at allesteds kan blive ordentlig procederet, skal i Underretterne, naar ingen fremstaaer som Klager, Regimentsgevaldigeren paa Justitiens og hans Embeds Vegne indklage og foredrage alle Misgierninger og Forseelser, som af Soldaterne ere begangne, og til Underrettens Kiendelse henhøre; saa skal han og, efter Dommens Afsigelse, være tilstede ved alle Executioner, og give Agt paa, at de vedbørligen fuldbyrdes.

19)

Ingen Officeer eller Soldat, som har siddet med i Krigsretten, maae gjøre nogen Forbøn om Naade; eiheller maae nogen anden høi eller Overofficeer, under Straf eller endog Embeds Fortabelse, dertil fordriste sig, uden saa er, at Misdæderen er nær i Slægtskab med ham.

20)

Naar Officerer og Soldater blive fra deres Regiment skikkede under en anden Officeers Commando paa Partie, eller andensteds hen, og nogen derved ei iagttager sin skyldige Pligt, eller i andre Dele forbryder sig, skal den commanderende Officeer (saafremt ham ikke tilligemed Kommandoen er given Justitien) lade den Skyldige arrestere, og derefter med behørig Klage aflevere til hans ordentlige Værneting, paa det han vedbørligen kan blive straffet.

3. Cap. Om Stand-Ret.

21)

Skulde blandt Krigs-folket, i Feldten eller i Garnisonerne, begaaes slige aabenbare grove Excesser og Misgierninger, som, formedelst deres høistfarlige Følger, uden Ophold bør straffes, og Gierningen i sig selv er baade Anklager og Vidne, og udkræver en Standret, da gives den, som Justitiens Administration er betroet, fri Magt, saadan Stand-Ret uden nogen videre Undersøgelse at holde, og strax at lade exequere; dog skal han vedbørligen, og som han agter at forsvare det for Kongen, dermed forfare.

4. Cap. Om Garnisons-Ret.

22)

Justitien skal være Gouverneurerne og Commandanterne i Fæstningerne paa lige Maade overdraget og betroet, som den commanderende General over Armeen er befalet at fremme den, og at lade den efter Krigsbrug forvalte; saa at en Commandant har Magt at lade anordne og holde Garnisonsret over de Compagnier til Hest og Fods, som fra deres Regimenter ere adskilte, og i den ham anbetroede Fæstning til Besætning indlagte, samt ellers inden hans Commandements Grændser indquarterede og ham anviste.

23)

Saafremt derimod i den ham anbetroede Fæstning findes hele Regimenter, med deres Stab og sluttede Batailloner eller Eskadroner, saa at disse selv kan holde en Ret, da tilkommer vel Rettens Administration vedkommende Oberster og Befalingsmænd; men de skal og hver Gang give Commandanten vedbørlig Underretning om den forestaaende Execution, og efter hans indhentedes Samtykke lade den fuldbyrde.

Skulde Commandanten tage nogen af saadanne Regimenter eller Batailloner i Arrest, formedelst begaaet Forseelse, da skal han inden 24 Timer lade det anmeldte for vedkommende Oberst og Befalingsmand, paa det den Skyldige af denne sin Foresatte efter Fortieneste kan blive afstraffet.

5. Cap. Om Consistorii- eller geistlig Krigs-Ret.

24)

Paa det der i alle Sager, som angaae Kirken og Geistligheden, kan blive kiendt og dømt paa en ligesaa ordentlig Maade i Feldten, som ellers; saa forordnes hermed ved Armeen en Consistorial-Krigsret, i hvilken Kongens Hofpræikant, eller i hans Fraværelse, Feldtprovsten skal præsidere, da han til Assessorer har at tage, foruden Regimentspræsterne, nogle erfarne Officerer med Auditeuren af det Regiment, hvorved Indklagede staaer.

25)

Dem gives og overdrages herved Magt og Myndighed til at behandle alle ved Armeen forefaldende Ægteskabs- og Capituls-Sager, og til at afgjøre samme efter Guds Lov og Kirkeordonantsen, hvorhos udtrykkelig befales, at alt hvad de overensstemmende hermed handle, kiende og dømme, skal være ligesaa kraftigt og gyldigt, som var *det in consistorio ordinario* afsagt.

26)

Ingen Oberst maae, uden Consistorii Medlemmets Vidende og Villie, enten antage eller afskedige en Feldtpræst, langt mindre afsætte ham fra hans Embede; men saafremt han efter Oberstens Klage for Consistorio befindes ugudelig og ryggesløs, samt af en forargelig Vandel, da skal de, efter Sagens Beskaffenhed, afsætte ham fra sit Præste-Embede.

27)

Findes ingen Klager, og Præstens forargelige Levnet og Vandel dog er noksom bekiendt ved Armeen, da skal Conststorium kalde ham for sig, og beskikke en anden Feldtpræst til Klager imod ham, paa det at al Forargelse, saameget mueligt, kan afværiges, og Krigsfolket derimod, ved Præsternes gode Lære, opmuntres til Guds frygt og Dyd, samt ved deres exemplariske Levnet vorde opbygget.

6. Cap. Om General- og Over-Krigs-Ret.

28)

Til Præses i General- og Overretten forordnes Feldtmarskallen, som skal være personlig tilstæde, og haandhæve Retten med høieste Alvorlighed og Anseelse; men er Sagen ikke høivigtig, og han med andre Forretninger er bebyrdet, kan han lade Retten holde ved en General, som tilligemed General-Auditeuren, der under eet med ham har Votum, kan udvælge sig saamange Oberster, Oberstlieutenanter, Majorer og Capitainer til Assessorer, at Antallet i det ringeste beløber sig med Præsidenten til tretten Personer; dog maae vel Retten stærkere sammenkaldes, og efter Sagens Vigtighed besættes med dobbelt saamange, nemlig fem og tyve Personer.

29)

Naar Præsidenten og Assessorerne have efter Rangen taget deres Pladser, skal General-Auditeuren, før de sætte sig ned, forelæse dem den sædvanlige Dommer-Eed; saa skal han og, naar Parterne mod hverandre ere forhørte, og Sagen til Dom er optagen, samle, efter Classernes Antal, fra den sidste af, Dommernes Vota, hvilke disse egenhændigen underskrive, affatte Dommen efter de fleste Stemmer, og lade Præsides underskrive den, hvorpaa han selv sætter sin Haand derunder, og strax publicerer den, saafremt ikke af Kongen anderledes vorder befalet.

30)

Til General og Over-Krigsrettens Forhør, Kiendelse og Dom, henhøre følgende Forbrydelser:

Først, Forgribelse mod Kongens Høihed, om nogen understod sig hemmelig at eftertrægte Ham, og enten med Ord, hvorved Hans Majestæt, Souverainitet og Arve-Rettighed kunde forkrænkes, eller i Gierningen at angribe Ham; fremdeles, om nogen dristede sig til, med Fienden at holde hemmelig Correspondence, eller at underhandle, og fra Kongen forraade Hans Fæstninger, Skibsflaade, eller Krigsfolk, eller iværksatte noget andet, hvorved Ham og alle Hans mærkelig Skade og Forsang kunde tilføies. Hertil skal ligeledes de regnes, som om sligt ondt Foretagende og Anslag have været vidende, og det ikke paa behørigt Sted aabenbaret.

Herforuden hører til Overrettens Kiendelse, om nogen med ærerørige og haanlige Ord fornærmer og angriber Feldtmarskallen eller Generalen, som han er Pligtig at lyde og ære, eller opsætter sig imod dem, eller endog ombringer dem.

Iligemaade henhører derunder alle Mishandlinger og Forseelser, som begaaes af hele og halve Regimenter eller Compagnier, saavel som alle Stridigheder, Tvedragt og Uenighed imellem Officererne og Soldaterne, naar Underretten, enten directe eller indirecte, er interesseret i deslige Sager, eller af andre vigtige Aarsager maae holdes for ei aldeles upartisk.

Videre: Fæstningers, Leires og andre Posters unødvendige Overgivelse og Forladelse.

Iligemaade om en Capitain, Lieutenant eller Fændrik besværer sig over Underretten for Rettens Fornægtelse, og agter at tiltale bemeldte Domstol, for at have enten nægtet eller spildt hans Ret.

31)

Foruden dette henhøre og til Overretten alle Sager, som angaae Penge og Gods, endskiønt de ved Underretten ere paadømte, naar nogen af Parterne finder sig beføiet til at paaanke Behandlingen og at indstevne samme til Overretten; hvorfor i saa Fald Underretten, naar en Part har erklæret at ville appellere, og derefter er skeet Forbud, aldeles ikke maae fuldføre sin afsagte Dom, eller lade

den exequere, indtil Appellationen har havt sin tilbørlige Fremme, og Sagen er bleven Underretten remitteret.

Den derimod, som ikke inden sex Uger, fra Dommens Afsigelse at regne, har udtaget Stævning til Overretten, maae saadant ei siden tillades, men Underrets-Dommen have usvækket Kraft.

32)

Personerne, som henhøre under General-Krigsretten, ere Generalerne, Obersterne, Oberst-Lieutenanterne, Majorerne, tilligemed alle de, som befinde sig ved Armeen, og ikke staae under Regimentsretten.

Naar Artillerie-Betienterne ikke ere saamange i Feldten, at de kan udgjøre en Ret, saa svare de for Overretten, saalænge de ligge i Hovedkvarteret.

33)

General-Auditeuren skal have Opsyn med Justitien, at den, i Kongens Navn, efter disse Krigsartikler og de under offentlig Udblæsning og Trommeslag kundgiorte Befalinger, saavel ved Armeen, som i Garnisonerne og Qvartererne, overholdts, samt retteligen udøves; og, naar han bringer i Erfaring, at saadant ikke skeer, skal han give Feldtmarskallen det tilkiende, og efter dennes Ordre tilholde Obersterne at administrere Retten vedbørligen, hvorhos han, dersom endda maatte spores nogen Forsømmelse, har at lade de Skyldige ved Krigsfiskalen tiltale.

Iligemaade skal han tilkiendegive Feldtmarskallen, hvad vigtigt ellers forefalder.

34)

General-Auditeuren skal ogsaa bestyre processens Form, overensstemmende med Krigsret og Krigsbrug i General- og Overretterne, hvori summarisk forfares, og mere sees paa Realiteten end Formaliteten; lade med Feltmarskallens Forevidende vedbørligen udfærdige og forkynde Vidne- og Dom-Stevninger; omgaaes ordentligen med Bevisernes Førelse; affatte Dommen efter de fleste Stemmer, og føre Alt rigtigen til Protocol, samt beholde alle i Overretten fremlagte Acter i god Orden hos sig, paa det at disse, efter fuldendt Campagne, kan af ham indleveres i Krigs-Cancelliet.

35)

I Følge heraf skal Krigsfiskalen, General-Gevaldigeren, dennes Lieutenant og de øvrige Justits-Betiente, være Pligtige at vise General-Auditeuren Lydighed i alle Embeds-Forretninger, dagligen at indfinde sig hos ham, for at erfare, hvad paa Justitiens Vegne maatte være at befale, ligeledes at berette ham alt hvad forefalder, at melde ham, naar nogen kommer i Arrest, enhvers Navn og Forseelse, og ingen at løslade af Generalstokhuset, uden hans Vidende.

36)

Testamenter, Obligationer, Contracter, Foreninger og deslige, som maatte forfattes i Feldten, skal ansees for gyldige og kraftige, naar de af General-Auditeuren ere underskrevne.

37)

Saa skal han og have Opsigt med de Personer, som opholde sig ved Armeen, men i Særdeleshed give Agt paa, om de foretage mistænkelige Handlinger, og i dette Tilfælde skaffe dem bort.

38)

Alle fra Fienden Fangne, naar de blive ham af Generalitetet tilstillede, skal han examinere, rigtig, nedskrive deres Udsagn, og derom give Generalitetet Efterretning; saa skal han og holde en Liste over de Fangne, samt lade dem ved General-Gevaldigeren vel bevare og forsyne med vedbørlig Underholdning.

39)

Alle Stridigheder, som forefalde mellem Krigsfolket, Marketenterne og Kiøbmændene, henhøre til General-Auditeurens Paakiendelse, hvorfor han og er bemyndiget til, uden videre at indkalde en Officeer for sig.

40)

Desuden skal han give Agt paa Maal, Vægt, og alt ved Armeen forefaldende, og sætte Taxt for Levnetsmidlerne, samt tage Marketenterne i Eed, og give dem ved General-Gevaldigeren den fornødne Ordre.

42)

Med de i General- og Overretterne afsagte Dommes Execution skal i Fredstider, eller ifald Kongen selv befinder sig ved Armeen, naar den er i hans Riger og Lande, forholdes efter Hans af General-Auditeuren derover indhentede Resolution og Anordning; men staaer Armeen udenfor Riget og Kongen selv ei derved er nærværende, da lader Generalen efter den ham medgivne Fuldmagt og Instruction Dommene exequere.

42)

Findes i en Sag for Overretten ingen Klager, da skal Krigsfiskalen, eller i hans Fraværelse General-Gevaldigeren, paa Embeds og Justitiens Vegne, anklage, ligesom og disse ere pligtige nøie at paaagte, og for Overretten at andrage, alle Misgierninger og Overtrædelser, hvilke enten i Almindelighed eller af nogen i Særdeleshed begaaes og til Overrettens Kiendelse henhøre, samt ordentligen at udføre Sagerne. Hvad deri bliver kiendt og dømt, skal General-Gevaldigeren vedbørligen lade exequere.

43)

General-Gevaldigeren har paa Embeds Vegne Myndighed til at anholde, og vedbørlige, forvare, alle dem, som handle imod de Kgl. Krigsartikler og publicerede Forbud, samt betrædes i offentlige Mishandlinger, om han end ikke

dertil har nogen særdeles Befaling; men han maae ingen lade afstraffe eller af Arresten løslade, uden Feltmarskalens Forevidende.

Lige Frihed og Ret skal og Regiments-Profosserne have i Regimenterne, ved hvilke de staae.

44)

Enhver Officeer og Soldat, som bringes til General-Gevaldigeren for at arresteres, skal ikke alene efter sin Stand affinde sig med ham for Gebyhrerne, men ogsaa rigtig betale al sin Fortæring hos ham; bliver derimod nogen sluttet i Jern, skal han desuden give Stormesteren sine Sluttenpenge; hvilket ligeledes skal iagttages ved Regimenterne.

45)

Regiments-Gevaldigerne skal i deres Qvarterer have nøie tilsyn med, at Marketenterne ikke i Gaderne eller foran Regimenterne udtappe noget, eiheller have Ildsteder, eller paa andre Maader gjøre Ureenlighed, saa og at de, strax efter at Tappenstreg er slaaet, udslukke Ilden.

Derhos skal de (Regiments-Gevaldigerne), saasnart Krigsfolket er indquarteret, sætte Stænger og Kiendetegn, omtrent 300 Skridt udenfor Leiren, holde Qvartererne og Gaderne rene, og lade det overflødige Møg, samt de døde Heste bortføre,

46)

Dersom en Fange, hvis Forvaring er paalagt General-Gevaldigeren eller nogen Regiments-Gevaldiger, undkommer formedelst hans Skiødesløshed, uagtet han har været forsynet med tilbørlig Vagt, eller af ham løslades, uden udtrykkelig Ordre eller Rettens Kiendelse, skal han træde i den Undkomnes Sted, og udstaae Straffen, som denne er tilkiendt.

47)

Naar Armeen marscherer skal General-Gevaldigeren, samt hans Lieutenant-Rumormester og Betiente være fordeelte foran, paa begge Sider og bag ved, for at afværge allehaande Excesser og Insolentier, som paa Marschen kunne forefalde, ligesom han og saavel desangaende, som i Henseende til andre hans Embeds-Forretninger, altid har fra Generalitetet at modtage sine Ordres, hvilke han troligen og flittigen skal efterleve.

7. Cap.) Om Straffene efter Dom.

48)

Alle Bøder og Pengestrafte, som Officererne eller Soldaterne vorde idømte, skal tilfalde det i Kiøbenhavn oprettede Krigshospital og Qvæsthuus.

49)

Almindelige Straffe paa Kroppen ere: naar nogen bliver straffet med at bære Vaaben, som Dobbelthakker, Musqvetter, Sabeler.

Iligemaade med taaleligt Fængsel i Bolt og Jern paa Vand og Commisbrød, eller med Træhesten, eller Pælen.

50)

Ved haarde eller piinlige Legemsstraffe forstaaes i Krigsartiklerne, naar nogen belægges med haardt Fængsel, eller maae føres igiennem Spidsrødderne.

Iligemaade naar nogen af Skarpretterne pidskes, brændemærkes, afskiæres Ørene, afhugges Haand eller Fingre.

51)

Straffe paa Livet skee ved Arkebusering, Halshugning, Hængen, Radbrækning, Partering og Brændning.

52)

Ære-Straffe ere, naar en Officeer bliver degraderet, eller uden Rest og Pas bortjaget fra Regimentet, eller naar nogen forvises Kongens Riger og Lande, hans Navn slaaes paa Galgen, eller hans Kaarde bliver brudt af Skarpreteren, og han erklæret for en Skielm.

19. juni 1703.

Forklaring over Krigsrettens Instruction,

- hvorefter saavel Fæstnings-Commandanterne, som Regiments-Chefer og øvrige Officerer, tilligemed alle andre Vedkommende, sig i Fredstider skal rette.

1)

Intet maae foretages i en Fæstning, være sig Forhør eller Krigsret, Arrestering eller de Arresteredes Løsladelse, uden at Commandanten derom vedbørligen er bleven underrettet.

2)

Af Proviant-Commissairerne eller Forvalterne skal Commandanten hvert Qvartal gives en rigtig og tilforladelig fortegnelse over Fæstningens Proviant og Levnetsmidler.

3)

Alle Efterretninger, som Commandanten forlanger, Garnisonen vedkommende, og som ikke angaae et Regiments eller en Bataillons særdeles

Anliggende, maae ikke nægtes ham, og har han Grund til Mistanke om, at Listen ikke er rigtig, staaer det ham frit for at eftersee det i hans Fæstning garnisonerende Mandskab.

4)

Ligesom ingen Officeer er berettiget til, uden Kommandantens Vidende, at bortskikke nogen ud af Fæstningen, maae ikke heller Commandanten sende nogen bort, uden i Forveien at lade Chefen underrette derom.

5)

Permitteringer paa kort Tid saaledes, at de Permitterede igien indfinde sig før Tappenstreg, maae Capitainerne vel meddele, naar Antallet ei overstiger den 10de Mand.

Skal derimod Tilladelsen udstrækkes til nogle Dage eller længere Tid, saa og til at gaae ud af Landet, da maae samme ikke gives, uden Commandantens Vidende og Samtykke.

6)

Alle Haandværksfolk, som ere Frifolk fra Regimenterne og ere betingede til Kgl. Arbeide, staae under Garnisons-Jurisdictionen.

7)

Naar Forhør eller Krigsret er holdet, gjør den anden Person, som har beklædet samme, Commandanten Melding derom, og bringer ham, dog kun i Sager, som efter hans Forlangende ere komne under Krigsrettens Kiendelse, Gienpart af Dommen; undtagen i det Tilfælde, at en Officeer er dømt paa Liv eller Ære, eller til corporlig Straf, thi da gaaer Sagen lige til Kongen.

8)

Haarde Legemsstraffe, saasom: Spidsrod og deslige, hvilke i en Krigsret ere tildømte, maae ikke, uden Commandantens Vidende, formildes. Ikke heller maae Straffe, som i en af Commandanten anordnet Krigsret ere paalagte, nogensinde formildes uden hans Samtykke og Approbation; hvilket især gielder om de Sager, hvori Commandanten selv har været Klager.

Samme Beskaffenhed har det med de arbitraire Straffe, hvormed Commandanten belægger Forseelser, udøvede af Folk, som ere permitterede fra deres Regimenter. Skulde derimod vedkommende Chef ansee en saadan vilkaarlig Straf alt for haard, staaer det ham frit at forlange en Krigsret derover.

En upartisk Krigsret maae ikke besættes med Officerer af de Regimenter, hvortil Parterne henhøre, saalænge man dertil kan tage aldeles fremmede Officerer; men skulde man nødsages at tage nogle Officerer af de i Sagen interesserede Regimentet, da maae Antallet, saavel paa den ene som paa den anden Side, om mueligt vare lige.

9)

Naar af forskjellige Regimenter eller Batailloner noget forbrydes, og Sagen ikke ved dem selv vel kan afgjøres, da skal Commandanten derover anordne en upartisk Krigsret, hvilket saameget mere efter Krigsartiklerne gjelder om enkelte Compagnier.

10)

Naar Æres eller Livsstraffe, hvorpaa behøves Kgl. Stadfæstelse, skal fuldbyrdes, maae saadan Kgl. Confirmation forinden in originali forevises Commandanten.

11)

Alle Straffe, som ikke angaae Æren og Livet, og som før et Regiments eller en Bataillons Afmarsch fra Garnisonen kan ved Retten afgjøres, skal og fuldbyrdes.

12)

Ingen Skildvagter maae udsættes eller forandres, uden Commandantens Befaling.

13)

I Henseende til Ronder og Patrouiller, skal Officererne forholde sig efter Commandantens Anordning og Bestemmelse.

14)

Naar Rekruter ere ankomne i en Fæstning, skal de fremstilles for Commandanten, dog blot paa det han kan vide, hvorledes de ledige Pladser igien besættes; men Deserteurerne skal strax bringes til Commandanten, paa det han kan spørge dem om, hvad han anseer fornødent.

15)

Isteden for at Soldaterne tilforn, naar Allarm paakom, have forsamlet sig ved deres Capitainers Qvarterer, skal de herefter forsamle sig paa det Sted, som dem af Commandanten bliver anviist.

16)

Det er billigt, at en Soldat af et fremmed Regiment afstraffes paa det Sted, hvor han har forseet sig; dog bør hans Oberst i Forveien tilmeldes, at over ham skal holdes Forhør og Krigsret, paa det denne kan dertil sende nogle af sine Officerer, for at paasee, at den Skyldige ingen Uret skeer.

17)

Naar Sager forefalde mellem Soldater og Borgere, Reisende, eller hvem det være kunde, saaog naar ellers noget foregaaer paa Parader, Vagter eller Arbeide, og derover klages hos Commandanten, henviser han Sagen til det Regiment, hvorunder Soldaten staaer, med Befaling, at ved samme skal over denne holdes Forhør og Krigsret.

Derhos kan Commandanten efter eget Godtbefindende og til Sagens bedre Oplysning, indtil tre Gange lade opsætte Spørgsmaale, ifølge hvilke Soldaten i Klagerens Overværelse skal forhøres, da Commandanten af dette Forhør skal forderligst gives Gienpart, ligesom iøvrigt i alle Maader skal paasees, at Borgerne, eller hvo det end er, bekomme al billig Godtgjørelse og Erstatning for tilføiet Skade, hvorover Regiments- og Bataillons-Cheferne skal paa alle Maader eftertrykkeligen holde.

18)

De vagthavende Officerer skal i alle Maader være ansvarlige til det, som dem paa deres Poster er anviist, om noget deraf maatte forkommes.

19)

Det paaligger den, som ved et Regiment, eller ved en Bataillon, forretter Majors-Tieneste, at overlevere Commandanten Listerne, samt give ham Rapport, naar nogen haard Legems Straf skal fuldbyrdes.

20)

Naar en Bataillon eller Eskadron ligger i en Fæstning, blive Fanerne, eller Estandarterne hos samme; og skulde en Stabsofficeer med 2de Compagnier befinde sig der, kan Fanen ligeledes forvares hos ham.

21)

Efter Krigsrets Instructionens 22 § holdes saamange Compagnier for en Bataillon, som til en Krigsrets Besættelse udkræves, hvilket og skal gielde om Artillerie-Betienterne.

22)

Vagtmester-Lieutenanten og Garnisons-Adjutanten, saaog enhver anden, som forretter Stads-Majorens Tieneste, skal vises samme Lydighed og Respect, som en virkelig Major tilkommer, og naar Mandskabet er opstillet paa Paraden, skal det strax staae under Commando af Stads-Majoren, eller af den, som besørger hans Forretninger, saa at Regiments-Adjutanterne ikke have over Mandskabet at befale, før det igien afløses.

23)

Og efterdi alle forefaldende Tilfælde ikke kan her nøie bestemmes, saa finder Kongen nødvendigt, for at hindre al Uorden og til Hans Tienestes bedre Fremme, at anordne: at en Inferieur i Commando-Sager ei maae raisonere, men skal uden Indvending og Modsigelse adlyde. Troer han derimod at ham er skeet for nær, kan han siden paa vedbørligt Sted besvære sig derover.

24)

Iøvrigt skal enhver, i det, som her ikke er forandret, rette sig efter Krigsrets-Instructionens nærmere Indhold.
